

TA DOKUMENT JE **IZBOR ODZIVOV JAVNOSTI**, KI NASLAVLJAJO VARUHA PRAVIC GLEDALCEV IN POSLUŠALCEV IN JE NAMENJEN ZA OBVEŠČANJE UREDNIKOV OZIROMA UREDNIŠTEV RTV SLOVENIJE TER SEZNANJANJE OBČINSTVA Z OBRAVNAVO NJIHOVIH ODZIVOV. VSEBINE ALI DELOV VSEBIN NI DOVOLJENO UPORABLJATI V NOBENEM DRUGEM KONTEKSTU.

MESEČNO POROČILO O ODZIVIH OBČINSTVA

JUNIJ 2020

Povzetek odzivov in odgovorov z izbranimi poudarki, mnenja in priporočila, statistika

Objava na spletnem naslovu www.rtv slo.si/varuh: 10. 7. 2020

Končna redakcija: 10. 7. 2020

Pripravili: Ilinka Todorovski, Eva Semič

Poudarki v odzivih in odgovorih ter mnenja in priporočila za junij 2020

Občinstvo je s pritožbami, mnenji in drugimi odzivi opozorilo na raznovrstne programske in poklicne dileme.

Varuhinja je napisala več mnenj in priporočil, in sicer glede nepietetnega opisa družinske tragedije v Petkovi centrifugi Vala 202, odmika od zasnove in uporabe jezikovno dvoumnega pojma v televizijski oddaji Intervju, spregleda sklepnega vojaškega dogodka v televizijskem Dnevniku ter izvedbe dokumentarno-pogovornega projekta TV Slovenija Razdvojeni.

V daljšem odgovoru pritožniku, ki je menil, da je bilo televizijsko zaznamovanje dneva državnosti preskromno, je nanizala svoje dileme o asimetriji v prazničnem poročanju.

V poročilu so objavljena tudi priporočila ob začetku priprav programsko-poslovnega načrta za leto 2021, ki jih je varuhinja napisala na podlagi odzivov in so lahko v oporo snovalcem tega dokumenta.

Kazalo vsebine

TELEVIZIJA SLOVENIJA	4
I. INFORMATIVNI PROGRAM	4
O komentiranju v oddaji Utrip	4
Intervju z Urško Bačovnik Janša	5
Tarča: O formatu oddaje, gostih, verodostojnih virih ter pohvale	7
O storilcu kaznivega dejanja	9
Vodenje oddaj (Politično, Tarča, Na tretjem, Studio City)	10
Spregledano v informativnih oddajah?	14
II. KULTURNI IN UMETNIŠKI PROGRAM	17
O dokumentarno-pogovornem projektu Razdvojeni	17
III. ŠPORTNI PROGRAM	21
Prenos Dirke po Sloveniji	21
IV. PROGRAM PLUS	22
Zakaj je oddaja Dobro jutro dve uri krajša?	22
V. SPLOŠNO	23
Televizijski program ob dnevu državnosti.....	23
RADIO SLOVENIJA	24
I. RADIO PRVI	24
Studio ob 17ih o sovražnem govoru	24
II. VAL 202	25
Petkova centrifuga: nepietetno!	25
MMC	27
I. NOVINARSKÉ VSEBINE	27
Poročanje o zdravstvu v času epidemije	27
II. UPORABNIŠKE VSEBINE	28
Uporabniški komentarji na rtvslo.si	28
III. STORITVE	29
Gumb za dostop do vsebin RTV	29
Težave pri prenosu seje programskega sveta RTV SLO	30
RTV-PROGRAMI ZA NARODNOSTNI MANJŠINI	30
I. MMR	30
Vrnite oddaje Studia madžarski programov na program RTV SLO1	30
RTV SLOVENIJA	32
II. JEZIKOVNA KULTURA	32
Pravilno poimenovanje stanovalcev DSO	32

III. OGLAŠEVANJE	33
Neprimerni oglasi na TV Slovenija	33
IV. DOSTOPNOST IN PRILAGOJENI PROGRAM	35
Podnapisi.....	35
V. VARUHINJA	36
Deset priporočil za PPN 2021.....	36
Sklep PS RTV in komisije za informativne programe	37
Predstavitev letnega poročila 2019	37
VI. SPLOŠNO	37
Raznovrstna mnenja o poročanju RTV Slovenija tudi v juniju	37
O dogodku na prizorišču državne proslave.....	38
Objave zaposlenih RTV Slovenija na družbenih omrežjih	38
PRILOGE	39
Priloga 1: O dokumentarno-pogovornem projektu Razdvojeni	39
Priloga 2: Televizijski program ob dnevu državnosti	42
Priloga 3: Deset priporočil za PPN 2021.....	46
STATISTIKA	48

TELEVIZIJA SLOVENIJA

I. INFORMATIVNI PROGRAM

O komentiranju v oddaji Utrip

Varuhinja je prejela tri sporočila glede oddaje Utrip, 29. 5. 2020. Gledalce je zmotil avtoričin komentar dogajanja v družbi. Pri tem niso navajali morebitnih konkretnih kršitev, ampak izražali mnenja, da javni medij ne bi smel objavljati takšne razlage dogodkov minulega, s katerimi se ne strinjajo. Primer odziva:

»Javna hiša RTV Slovenija je z zadnjim Utripom ustvarila čisti politični pamflet, ki dokazuje, da o objektivnosti in profesionalizmu ni več duha ne sluha. Čeprav so vsa slovenska gospodinjstva primorana v plačevanje prispevka RTV, je novinarka pripravila povsem pristranski tedenski pregled dogajanja, ki očitno hujska proti aktualni oblasti. Človek je ob gledanju dobil vtis, kako goreča je na javni hiši podpora radikalnim protestnikom, nevladnikom in opoziciji.« (J. R.)

Varuhinja je v odgovoru pritožnikom pojasnjevala pravila komentiranja in povzela mnenja iz dosedanjih obravnav komentiranih oddaj:

»Pojasnjujem (kot že večkrat doslej in ne glede na to, kdo je avtor oddaje, kaj je predmet komentatorjeve kritike in katera vlada je bila takrat na oblasti), da je Utrip komentatorska oddaja z najdaljšim stažem na TV Slovenija in da je njenim avtorjem, komentatorjem, dovoljeno izrekati subjektivna mnenja.

Pluralnost teh mnenj se v daljšem časovnem obdobju zagotavlja z različnimi pristopi različnih avtorjev te oddaje.

Kot rečeno, gre v Utripu za subjektivni pogled komentatorja na dogajanja v Sloveniji v minulem tednu. V komentatorskem (subjektivnem) žanru ni mogoče uveljavljati načel nepristranskosti in nevtralnosti, kakršna veljajo v poročevalskih (objektivnih) formatih. Pomembno pa je poudariti odgovornost avtorja, da podana mnenja oz. teze pojasni, da komentar nasloni na dejstva. Če so argumenti šibki ali jih sploh ni, je takšna oddaja žanrsko okrnjena in nedosledna. O tem večkrat opozorim uredništvo.

Ne morem pa se strinjati, da bi bili dovoljeni ali pravilni le tisti subjektivni komentatorski pogledi, ki so v sozvočju s pritožnikovimi stališči. Večkrat pojasnim, da javni medij nagovarja raznoliko občinstvo, to pomeni, da imajo gledalci, poslušalci in bralci RTV-vsebin različna pričakovanja, poglede, vrednote, svetovne nazore, strankarska, ideološka, politična, verska in druga prepričanja. Kar je za nekoga premalo, je za drugega preveč in za tretjega ravno prav. Medij ne more ugoditi vsakomur posebej, dolžan pa je slediti visokim programskim standardom, poklicnim merilom in etičnim načelom.«

Intervju z Urško Bačovnik Janša

Več gledalcev je izrazilo mnenje o oddaji Intervju 14. junija, v kateri je gostovala premierjeva žena Urška Bačovnik Janša. Poleg telefonskih odzivov so prispeli štirje pisni, med njimi v vednost dve pohvali:

Posredujem vam, kar sem poslala g. Jožetu Možini: na RTVSLO1 sem gledala vaše srečanje z gospo Urško Bačovnik Janša. Čudovito! Vam za odlično vodenje, Urški pa za jedrnate in iskrene odgovore, se zahvaljujem. Priznam, da zadnje čase sploh ne gledam več televizije, ker je toliko negativizma in zlobnih izjav, da raje ugasnem. Ampak vaše oddaje gledam, če le zvem pravočasno, saj so vedno pozitivno naravnane. Če bi bilo več takih pozitivnih oddaj in seveda ljudi, ki izžarevajo nekaj pozitivnega, bi se tudi v naši državi kaj premaknilo. (K. G.)

Pohvala za oddajo "Intervju", dne 14.6.2020, ki jo je vodil g. Možina. Oddaja je bila vodena profesionalno, korektno, nepolitično, objektivno. Tako vodenih oddaj si želim še več. (F. R.)

Pisni pritožbi sta se nanašali na izbor gostje in predstavitveni prispevek v oddaji.

»Kot naročnik nacionalne televizije sem, ob zavedanju pomena te inštitucije, zgrožen nad načinom izvedbe intervjuja z U. Bačovnik Janša (idolatrična uvodna predstavitev, novinar kot ponižni občudovalec velike Boginje). Ustvarjanje kulta premierove žene, ki je v času krize bila udobno doma, za nacionalko pomeni kisline v obraz gledalcem.« (D. Š.)

Varuhinja je v odgovoru zapisala **MNENJE**:

»Tudi mene je presenetil izbor gostje, saj je nikakor ne morem povezati z zasnovo oddaje; ta je v Programsko-produkcijskem načrtu RTV Slovenija opisana takole: "Pogovor s sogovorniki o njihovem življenjskem opusu, ki je vpet tudi v aktualno družbeno dogajanje. Oddaja ni polemična in je namenjena predvsem osvetljevanju pogledov gostov na tematike, ki so del njihovega ustvarjalnega opusa, zato v njej ne gostimo aktivnih politikov."

Odgovorna urednica Informativnega programa Manica J. Ambrožič je dodatno pojasnila: "V Intervjuju gostimo zanimive osebnosti, ki puščajo pečat na slovenski in tudi svetovni družbi. Gospa Urška Bačovnik Janša je soproga predsednika slovenske vlade in zdravnica, v oddajo Intervju jo je povabil kolega Jože Možina. Oddajo Intervju pripravljajo trije voditelji, vsak s svojim prepoznavnim avtorskim pečatom. Prvim damam Slovenije nikoli nismo zapirali vrat in pogovori s tistimi, ki so se bile pripravljene javno izpostaviti, so vedno zelo odmevni."

Pritrjujem urednici, da je bil tudi ta pogovor lepo gledan in med najbolj klikanimi v spletnem arhivu sploh. Ne glede na to menim, da se je potrebno držati programskih

zasnov, na podlagi katerih se tudi vzpostavljajo in utrjujejo gledalska pričakovanja in navade.

Menim tudi, da bi bilo pripravljenost zanimivih posameznikov za medijski nastop smiselno preusmeriti v druge oddaje, formate in programe, ki so portretne narave in temeljijo na osebnem ali osebnostnem (in ne informativnem) pristopu. Kot primer omenjam oddaji *Od blizu* z Vesno Milek ali *Zvezdano* (tu je npr. rekordno klican pogovor z mamo Luke Dončiča).«

Gledalko **P. H.** je zmotila uporaba pojma »globoka država« v predstavitvenem prispevku gostje na začetku oddaje:

»Pustimo ob strani (takoj) porajajoče vprašanja, zakaj sploh intervju s »prvo damo« - glede na to, da druge »prve dame« niso bile deležne te časti. Domnevam pa, da lahko dobimo na to vprašanje različne povsem argumentirane odgovore. Sporen je uvodni prispevek kot začetek pogovora. Splošni ton prispevka je izrazito servilen in v svojem slogu ne sodi na nacionalno RTV, kar lahko podkrepim s citati iz prispevka, a to ni bistvo. Ostanimo pri jedru:

»20. junija 2014 ga (Urška Bačovnik Janša Janeza Janšo) pospremi v kolesje globoke države.«

»Globoka država« je besedna zveza, ki se je ne bi smel posluževati noben medij, ki meni, da je verodostojen.

»Globoka država« je že leta in leta krilatica določene politične opcije - nikoli in nikjer potrjena z argumenti.

Sprašujem, KAJ pomeni »globoka država«?

KDO je »globoka država« (imena, priimki, dokazi)?

KDAJ je »globoka država« sklenila poslati Janeza Janšo v zapor (dokumenti ali drugi materialni dokazi)?

S tem stavkom v enem zamahu ovržemo strokovno verodostojnost slovenskih sodišč - od prvostopenjskega in vse do Ustavnega. OVRŽEMO VERODOSTOJNOST DRŽAVE SLOVENIJE.

Prosim za dokumente, pričevanja, neovrgljiva dejstva, ki upravičujejo termin »globoka država«, ki je - če teh ni - zgolj populistična in strašno prevečkrat uporabljena in zlorabljena floskula.«

Odgovorna urednica Manica J. Ambrožič je za pripravo odgovora prosila avtorja portretnega prispevka **Igorja Pirkoviča**, ki je uporabil besedno zvezo »globoka država«. Odgovor:

»Izraz "globoka država" je bil uporabljen v kontekstu mojega prepričanja, da je šlo pri sojenju o primeru Patria za eklatantne kršitve načela nepristranskega sojenja, kar je ugotovilo tudi Ustavno sodišče, ki je postopek presojo z vidika kršitve človekovih pravic. Ob vseh drugih pravnih nesmislih menim, da je vpletenemu kolesju pravosodja nemogoče prisoditi tako malo pravnega znanja, pač pa je očitno, da je

sojenje usmerjalo hotenje, da se vodji opozicije onemogoči političen vpliv. Kot pravnik bi imel glede tega enako mnenje tudi, če bi šlo za kateregakoli drugega političnega prvaka, celo kateregakoli drugega slehernika.«

Varuhinja meni, da je očitek o nejasnosti v uporabi pojma upravičen, saj ga razumejo predvsem ali izključno tisti, ki ga uporabljajo, in še to tako vsak po svoje. V odgovoru pritožnici je zapisala **MNENJE** in **PRIPOROČILO**:

»Naj spomnim, da Poklicna merila in načela novinarske etike programskim ustvarjalcem informativnih vsebin nalagajo, da mora biti jezik, ki ga uporabljajo »jasen, preprost, jedrnat in nedvoumen«. Ob tem velja posebna previdnost pri poročanju o politiki, saj imajo jezikovne izbire, določene fraze ali besedne zveze lahko v različnih okoliščinah tudi različen pomen, konotacije in podtone.

Izraz globoka država, ki prodira v publicistični jezik, me spominja na izraz strici iz ozadja, ki je imel sprva močan in točno določen ideološki prizvok, sčasoma pa se je začel uporabljati vesperek in je jasno le še to, da je pejorativen.

Zato bom uredništvu Informativnega vnovič priporočila, da v okviru rednih poklicnih razprav posvetijo več pozornosti jeziku in jezikovnim izbiram.

Predlagala jim bom tudi, da zberejo razlage in pojasnila, kaj kdo misli z »globoko državo«, o kateri se v zadnjih dneh toliko sliši, ter to skušajo razjastniti občinstvu.«

Tarča: O formatu oddaje, gostih, verodostojnih virih ter pohvale

Varuhinja je prejela dva odziva na oddajo Tarča z naslovom O razmerah v domovih za starejše v času epidemije, predvajani 4. junija TV SLO 1. Primer odziva:

»V primeru zadnje oddaje Tarča na 1. programu, ko je šlo za različne poglede na pošiljanje starostnikov domov ostarelih obolelih za covidom 19 v bolnišnice smo gledalci ostali zmedeni in razdvojeni. Niso vse teme primerne za obravnavo v Tarči, ker ta predvsem razkriva nepravilnosti. A v primeru, ko še stroka ni enotna, ali gre za nepravilnosti, po mojem ni primerno, da hitimo oz. bi se dalo to isto v drugo oddajo. Verjamem, da bodo mnogi zdravstveni delavci lahko prizadeti. Nimam navade pisati vam ali v časopise. A zadnje čase je klima v družbi zelo negativna, zato sem maja prvič pisala v revijo Zarja-Jana in sedaj vam, ker mislim, da bi mediji morali še bolj paziti kdaj, koga, kaj in kako se česa lotevati. Lep pozdrav. **(L. B.)**

Odgovor **varuhinje**:

»Lahko se strinjam, da je oddaja odprla tematiko, ob kateri smo gledalci čutili veliko nelagodje, zlasti zaradi polemičnega pristopa, saj gre za resne dileme o zadostni skrbi za stanovalce domov, ki terja tenkočutno, umirjeno in pomirjujočo debato. Ne glede na to pa menim, da je bila tematika tudi v tem formatu predstavljena celovito in v skladu s poklicnimi in etičnimi merili.

Dejstvo je, da je bilo od 106 oseb, umrlih s Covidom-19 do 23. maja, kar 86 iz domov za starejše, to je 80% delež. To je več kot v številnih evropskih državah. O tem je premier Janez Janša v pogovoru za TV Slovenija med drugim dejal: »Naukov je veliko. Prvi je ta, da je potrebno pri nadaljnji organizaciji oskrbe starejših, pri izgradnjah novih domov vzpostaviti nove standarde, ki bodo omogočili, da če pride do izbruha okužbe, dom organizira tako, da se to zameji.«

Domski zdravniki, osebje, direktorji, stanovalci in svojci so javno in v pismih novinarjem opozarjali tudi na domnevno sporne etične prakse. Novinarji so dobili v vpogled tudi t. i. paliativne liste za stanovalce, ki v primeru okužbe ne bi imeli polne bolniške oskrbe. To je bila tudi tema Tarče, o kateri ste mi pisali. Priložnost, da iz prve roke povedo, kako vidijo zadevo ter ali je zaskrbljenost upravičena, so dobili najbolj kompetentni sogovorniki: dva ministra, za zdravje in socialno skrb, Tomaž Gantar in Janez Cigler Kralj, ki sta povedala, da z vladne strani ni bilo nobenih obrazcev ali seznamov, ter napovedala ukrepanje, zdravnik Igor Muževič, ki je povedal, da sam obrazec ni bil problematičen, da pa je sam zavrnil izpolnjevanje takšnega obrazca, ter nekdanji zdravstveni minister Dušan Keber, ki je obstoj seznamov označil za neetičen. V katerih domovih so se odločili za takšen pristop, zakaj in v kakšnem obsegu, ter koga so uvrščali na takšne ad hoc sezname, bodo ugotovili pristojni (ministrstvo za zdravje, državno tožilstvo).

Menim, da lahko tudi takšne razprave prispevajo na boljše priprave na morebitni drugi val (za katerega kaže, da ni prav daleč). Menim pa tudi, da bi bilo smiselno, če bi uredništvo vnovič premislilo o takšnem televizijskem formatu, ki bi omogočil poglobljen dialog. To sem zapisala tudi v priporočila za snovanje programa v letu 2021.«

Gledalec **G. V.** je pisal glede verodostojnosti in zanesljivosti nekaterih virov predstavljenih v oddajah Tarča: O nabavah zaščitne opreme, predvajanih v aprilu in maju na TV SLO 1:

»V zvezi z afero nabave mask in ventilatorjev na Zavodu za blagovne rezerve je ključni člen g. Gale. Afera praktično sloni na njegovem pričevanju, zato je njegova kredibilnost zelo pomembna. V eni od prvih oddaj Tarčna na to temo je g. Gale izpostavil nepravilnosti g. Počivalška in g. Kacina že v času t. i. migrantske krize v vladi g. Cerarja. Postavlja se vprašanje, zakaj g. Gale takrat ni ukrepal, čeprav je očitno za sum nepravilnosti vedel. Kot visoki državni uradnik bi namreč mora. Ker ustvarjalci Tarče tega niso preverili, sem jim pisal in jih na to opozoril. Na opozorilo nisem dobil nobenega odgovora, predvsem pa v Tarči nisem zasledil, da bi novinarji to preverili. To je izjemno ignorantsko, saj je javna medijska hiša zavezana objektivnemu poročanju, kar pomeni preverjanje kredibilnosti ključnih akterjev z obeh strani. Želim, da se ta dejstva raziščejo in tudi objavijo.

Kljub vsemu menim, da ne gre za politično pristranskost, pač pa za senzacionalističen pristop - ustvarjena je bila zgodba o totalno pokvarjeni vladi in o malem človeku, ki si

je upal stopiti tej vladi na pot. Zdaj je ulica zgodbo sprejela in je veliko bolj udobno jezdit na tem valu, kot pa prikazat vsa dejstva, ki niso tako črno-bela. A kot sem omenil, naloga javne medijske hiše je objektivno delovanje, ne glede na to, kaj je lažje in kaj vodi v večjo gledanost.« **(G. V.)**

Odgovor **Nataše Rijavec Bartha**, urednice Studia 3, četrtkovega informativnega večera na TV Sloveniji:

»Gale je v pismu, ki ga je javno objavil, omenil varovalne ograje in da je Zdravko Počivalšek vztrajal pri tem, da so ti postopki tajni. Ustvarjalci oddaje Tarča so preverjali tudi te navedbe; sicer so se v zadnjih najbolj odmevnih oddajah osredotočili na zaščitno opremo, seveda pa bodo svoje raziskovalno delo nadaljevali, tudi z drugimi javnimi naročili, nenazadnje tudi zaščitno ograjo, nabavo katere že preiskuje tudi policija.«

Varuhinja:

»Dodajam še, da je preverjanje virov – njihove verodostojnosti in zanesljivosti – sestavni del novinarskega dela. V preiskovalnem novinarstvu je ustno pričevanje enega vira lahko povod za preiskavo, vendar nikakor ne zadostno za pripravo informativne programske vsebine. Uredništva pred objavo vselej pridobijo tudi informacije, gradiva in potrditve iz drugih virov, tako formalnih kot neformalnih (pri čemer slednji običajno ostanejo neimenovani). Tudi v poročanju o zaščitni opremi je uredništvo opravilo vse potrebne preverbe ter v sosledju več oddaj prikazalo številne odtenke zadeve, saj dejstva, kot ste zapisali, nikakor niso črno-bela.«

Prispeli sta tudi dve pohvali:

»Celotni ekipi TARCE, predvsem pa vsem trem novinarjem podpora in čestitke za raziskovalno novinarstvo, odkritost, postenost in pokončno drzo! ONE DAJTE SE!« **(N. P.)**

»VSE POHVALE vodji oddaje Tarča, go. Eriki Žnidaršič in vsem njenim sodelavcem, ki so se zaradi afere NABAVE MASK IN MEDICINSKIH PRIPOMOČKOV ne-življenjsko potrudili, tudi na račun svojega zdravja, da je oddaja uspela. Veselim se jesenskega termina TARČE in upam, da uprava RTV oddaje ne bo ukinila – spet pride na program 3. septembra kot je včeraj povedala voditeljica.« **(M. K.)**

O storilcu kaznivega dejanja

Gledalec **M. K.** je pisal glede poročanja o družinski tragediji v Dnevniku 15. junija. Menil je, da je bilo nepotrebno povedati, da je bil storilec nekoč ministrant.

»Zgoraj podpisani se pritužujem na poročanje o trojnem umoru. Med drugim, je bilo rečeno, da je storilec "nekdanji ministrant". Kot kristjana me je opredelitev osumljenega trojnega umora, kot nekdanjega ministranta prizadela. Ne zdi se mi, da

je to objektivno poročanje oz. da ta opazka nima prav nobenega mesta v tem poročanju. Ali s tem želijo novinarji reči, da so člani katoliške cerkve morilci,... Če se vam zdi, da je to objektivno poročanje, potem pa imam kot gledalec pravico izvedeti, da je nekdo, ki je osumljen kakega dejanja ali morda storilec tudi nekdanji član športnega kluba, nekdanji član komunistične partije ali ZSMS-ja, član neke stranke, nekdanji hišnik.... Ta opazka, ki pa je bila izrečena pa je res neprimerna in vredna vsake graje.«

Odgovorna urednica Informativnega programa TV Slovenija **Manica J. Ambrožič**:

»S podatkom o preteklosti mladeniča, osumljenega za trojni umor, nikakor nismo želeli blatiti Rimsko-katoliške cerkve. Tako so ga že v soboto opisali njegovi sovaščani, ki so bili pretreseni nad zločinom in so želeli poudariti, da mladenič s svojim obnašanjem in osebnostjo doslej nikakor ni vzbujal sumov ali strahu, da je sposoben takšnega zločina.«

Varuhinja je dodala splošno pojasnilo:

»Gre za večno novinarsko dilemo, katere življenjske vloge vsakega posameznika so relevantne, če se znajde v središču javne pozornosti. Prejšnji mesec sem se npr. ukvarjala z vprašanjem, zakaj za gostjo v Tarči, ki je zastopala gospodarsko združenje, ni bilo povedano, da je tudi članica uprave podjetja, ki ima interes v nabavi mask. Takrat sem zapisala, da medij ni dolžan vselej naštevati vseh vlog. Potrebno pa je razkriti tiste, ki lahko vplivajo na pozicijo govorca oz. razumevanje njegovih argumentov in stališč.

Poročanje v rubriki črne kronike je seveda drugačen primer. V takšnih primerih, ki si jih razumsko ne znamo razložiti, iščemo odgovore na vprašanja, kdo je bil storilec ter kaj ga je gnalo h krutemu dejanju, ali je bilo iz dosedanjih ravnanj ali okoliščin mogoče slutiti prihajajočo tragedijo, ali bi jo bilo mogoče preprečiti itd. Ko sem prebirala zapise o konkretnem zločinu v različnih medijih, so praktično brez izjeme omenjali, da je bil storilec nekoč ministrant, s tem pa ilustrirali njegovo vključenost v okolje, ne pa vzpostavljati kakršne koli vzročno-posledične zveze, ki je seveda ni. Lahko pa razumem, da občinstvo povedano razume tudi tako, kot ste zapisali.

Glede na razpravo, ki jo je v uredništvu sprožilo vaše pismo, menim, da je doseglo svoj namen: programske ustvarjalce je vnovič opomnilo, kako odgovorno delo opravljajo in o čem vse je treba tehtati in razmišljati ob pripravi klasičnega novinarskega poročila.«

Vodenje oddaj (Politično, Tarča, Na tretjem, Studio City)

Varuhinja je prejela več sporočil s skupnim imenovalcem: vodenje pogovornih oddaj. Gledalce je po večini zmotilo to, da voditelji gostom skačejo v besedo in jih prekinjajo:

»S soprogo sem gledal vašo oddajo politično 7.6.2020 o 19.15 Vaša novinarka z vprašanji neznosno hiti . Intervjuvancu kar naprej sega v besedo, vmes ko je ta le delno odgovoril na njeno vprašanje. Ko tole gledava imava vtis, da intervjuvanec sploh nima možnosti zaključiti svojega odgovora. Občasno gledava tudi Sky news, BBC , Phoenix in druge Tv pa tak način intervjuvanja pri njih ne zaznavama. Opažava, da je na RTV tudi pri drugih pogovornih oddajah podobno. Ali lahko na tem kaj storite, da bomo preprosti državljani lahko sledili vašim informativnim oddajam?« **(F. in J. O.)**

»Ko gledam oddajo Tarča, se mi vedno znova zastavlja naslednje vprašanje: kdaj bo ga voditeljica prišla do trenutka, da bo prenehala gostom (predvsem tem z vlade) skakati v besedo in jih prekinjati sredi stavka? V pogovoru z gosti z druge strani tega načeloma ne počne.« **(L. Ž.)**

»Včerajšnja in pretekle Tarče: vodenje te oddaje s strani novinarka. Mar na RTVju nimate osebe, ki bi nevzgojene osebe učile osnove bontona ? Ponovno si oglejte oddajo! Prekinjanje sogovornikov, neupoštevanje proti argumentov, nespoštovanje oseb, povabljenih v oddajo, prirejanje izjavNikoli konca.« **(R. S.)**

»Že dolgo se pripravljam na ta dopis, ampak odnos voditelja do gostov oddaje Studio City me vedno bolj moti, je nedostojen, nekulturen, nespoštljiv. Verjamem in vem, da nisem edini, ki me moti njegovo stalno skakanje v besede sogovornikov, običajno jih prekine že med prvim stavkom. Kako jih to moti in dekoncentrira, če moti že nas, gledalce? Dajte prosim voditelja opozoriti na to, naj se malo brzda in dopusti sogovornicem, da povedo svoje mnenje do konca.« **(J. G.)**

»Pritožujem se zaradi skrajno neprimerne, nekulturne , tendenciozne intervjuja s člani političnih strank, in sicer z DeSSUS, SAB, NSi ter SNS na TV SLO 3, 12. 6. 2020. Voditelj ni neuk oz. nespreten sogovorec, ki bi iz povabljenec po nerodnosti izvabljal vse najslabše. Ne mislim ocenjevati njegovih gostov, vendar mu je uspela predstava, ki je razgalila primitivnost, pokvarjenost in še najbolj neumnost ljudskih predstavnikov. ... Voditelj je po mojem mnenju kriv za Jelinčičeve sovražne izpade, saj ni kazal niti malo odgovornosti do nas gledalcev, da jih prepreči. **(L. R.)**

Primer splošnega odgovora **varuhinje**, s pojasnilom glede vloge voditeljev pogovornih oddaj:

»Pomembno je, da so voditelji pri posegih v razpravo, prekinitvah govorcev in jemanju besede, vljudni in dialoški, da ohranjajo kritično distanco in spoštljivost do vseh sodelujočih, se izogibajo neprijaznosti, napadalnosti ali vidni čustveni navezanosti na eno stran v pogovoru.«

O tem se vedno znova pogovarjam z uredništvom Informativnega programa TV Slovenija, jim predlagam, da omejijo število gostov, če menijo, da je prekinjanje posledica časovne stiske, in tudi, da zožijo fokus razprave, če menijo, da je to razlog,

da gostje preobširno govorijo in s tem onemogočajo potek pogovora v načrtanih časovnih okvirih.

Dodati pa moram tudi pojasnilo, da se potek pogovora razlikuje glede na zasnovo posameznih oddaj. V dnevnoinformativnih oddajah (Dnevnik, Odmevi) ni veliko časa za analitičen razgovor, kratko in jasno predstavljanje vsebin je za goste in voditelje velik izziv. Posebnost je tudi Tarča, ki je polemično naravnana oddaja, katere značilnost je hitra in ostra izmenjava mnenj, v kateri mora voditelj natančno zamejiti tematiko. Veliko časa za pojasnila in razlage pa je v oddajah z enim gostom (npr. Intervju) ali daljših večernih pogovornih omizjih, ki pa jih žal ni veliko.«

»Glede vodenja informativnih pogovorov je največkrat kritiziran način spraševanja: prekinjanje, seganje v besedo, priganjanje govorcev, odgovarjanje namesto njih ali grobo jemanje besede (kar gledalci razumejo kot nespoštljivost do povabljenih), sugestivno in enosmerno zastavljanje vprašanj s tezami oz. zastavljanje t. i. nabitih vprašanj (kar gledalci razumejo kot pristranskost), ostro izpraševanje in vztrajanje pri odgovorih (kar gledalci razumejo kot provociranje ali zasliševanje), nevtraln nizanje vprašanj in odpiranje dilem (kar gledalci razumejo kot podporo govorčevim stališčem) itd. Občinstvo je posebej občutljivo, če voditelj ne ohranja enakega čustvenega razmerja do vseh sodelujočih ali če izraža lastna mnenja ali stališča ali kako drugače vzbuja vtis, da je do tematike opredeljen (npr. z govoricco telesa ali uporabo prvoosebni izrazov – državljani se strinjamo, mi verniki imamo itd.). Vse to so odkloni, ki jih večkrat obravnavam in nanje opozarjam programske ustvarjalce.

Pri tem voditeljem seveda ni mogoče oporekati pravice do sodelovanja v dialogu ali jih skrčiti na nevtralnega moderatorja, ki zgolj tehnično predaja besedo govorcem. O tem, koliko sodelovanja je preveč ali premalo, pa je zopet odvisno od konkretne vsebine in zasnove vsake posamezne oddaje (fokus, kontekst).«

O vodenju oddaje Studio City je **varuhinja** zapisala:

»Na načelni ravni lahko pojasnim, da gre za specifičen avtorski slog "brzostrelnega spraševanja", kot se je izrazil eden od pritožnikov, kakor tudi, da zasnova oddaje ne dopušča poglobljene razprave in da vsi gosti, ki so povabljeni in pridejo v studio, vedo, kakšne so časovne omejitve in kako približno bo potekal pogovor.

Pa vendar: tudi v takšnih okvirih je upravičeno pričakovanje, da bo imel gost možnost odgovoriti na vprašanje vsaj s stavkom ali dvema in ne zgolj z da ali ne.

Zagotovo vem, da si noben voditelj ne želi odvrčati občinstva, zato iskreno upam, da bo vaše sporočilo (ki sem ga v uredništvo poslala v anonimizirani obliki) vsaj kratkoročno doseglo svoj namen.«

Odgovor **varuhinje** glede vodenja Tarče:

»Ne morem se strinjati, da bi bila voditeljica »strožja« samo do nekaterih gostov ali le do predstavnikov te vlade. Če boste imeli čas in voljo, vas vabim, da si pogledate odzive na oddaje Tarča, ko so bili gostje predstavniki prejšnjih vlad, recimo letos januarja in februarja. Odzive občinstva in moje odgovore si lahko preberete v mesečnih poročilih varuhinje, ki so dostopni na tej povezavi:

<https://www.rtv slo.si/varuh/dokumenti/33/6431>. Če želite, si lahko preberete tudi mnenje glede aprilskih Tarča o nabavi zaščitne opreme, ki sta prav tako sprožili veliko odzivov, in o katerih sem napisala daljše poročilo. Med drugim sem zapisala tudi »Kot napako v vodenju druge oddaje varuhinja šteje odvzem besede obrambnemu ministru, ki se je v odgovoru navezoval na tematiko nabav in očitkov nepotizma.«
<https://www.rtv slo.si/varuh/mnenja-in-priporocila/raziskovalno-novinarstvo-in-polemicna-razprava/523344>«

Varuhinjin odgovor glede vodenja oddaje Na tretjem:

»Odzivate se na oddajo Na tretjem (premierno predvajana 19. 6. na TV SLO3), v kateri so o političnih razmerah v državi govorili predstavniki parlamentarnih strank SNS, Desus, Sab in Nsi. Teden pred tem je v oddaji Na tretjem (12. 6. na TV SLO3) isti voditelj gostil predstavnike SD, SMC, LMŠ in SDS. Levica je povabilo v studio odklonila. (...)

V junijski oddaji Na tretjem ..., o kateri ste mi pisali, so sodelovali državni poslanci, izkušeni javni govorniki, večji politične polemike, večina z dolgoletnimi izkušnjami, pri čemer so uporabljali besednjak in argumentacijo, kot sta se uveljavila v slovenskem parlamentu. Skozi raven govora demonstrirali svoje razumevanje etike javno izgovorjene besede – o čemer so se izrekli že uvodoma, ko so povedali, kako razumejo poslanski etični kodeks. Menim, da je v takšnih oddajah teža izrečenega na tistem, ki govori. Menim tudi, da v konkretnih oddajah voditeljev slog ni bil takšen, da bi poslancem onemogočil razvijanje misli; imeli so možnost pojasniti svoje (strankine) poglede na posamezne tematike, komentirati izrečeno v studiu in soočiti mnenja – kar je bil tudi namen obeh oddaj. Strinjam pa se, da je voditelj dolžan intervenirati, ko govorec prestopi rob dostojnosti, postane žaljiv, uporablja prostaške ali druge neprimerne besede. Pred časom se je že zastavila dilema, ali javni medij sme odločiti vabilo poslancem, ker obstaja možnost, da bi v oddaji v živo zlorabil eter javnega medija. Lani ta čas sem v primeru neke druge TV-oddaje, ko je poslanec izrecno uporabljal sovražni govor, spomnila na pravico uredništev, da v studijske razprave ne vabijo sogovornikov, ki ne želijo sodelovati v strpni razpravi ter kršijo družbene norme.

Dodajam še, da so me presenetile voditeljeve sklepne besede, nepovezane s studijsko razpravo. Menim, da je bil pozdrav, ki ga je novinar namenil enemu od poslancev DZ, povsem neprimeren:: ne samo zato, ker ga nepoučeni gledalci niso mogli razumeti,

ampak tudi zato, ker informativne oddaje javnega medija ne morejo biti prostor za osebno zbadanje, duhovičenje ali polemiziranje.«

Spregledano v informativnih oddajah?

Varuhinja je prejela več sporočil gledalcev, ki so menili, da Informativni program TV Slovenija ni poročal, ali vsaj ne dovolj obširno, o nekaterih aktualnih družbenih dogodkih. Dve gledalki sta spraševali o poročanju TV Slovenija o vojaški vaji Preskok 2020, in sicer glede zaključne slovesnosti, ki je potekala 19. junija:

»Danes je imela SLOVENSKA vojska dogodek v Cerkljah. Kateri del je bil moteč za vašo (našo??) državno TV, da niti z besedo kaj šele s sliko, ni omenila opravljenega dela vseh teh predanih fantov in deklet? Ne bom ugibala o vzrokih, ker bi se preveč razburila.« **(A. K.)**

»V petek, 19. junija 2020 sem v osrednji informativni oddaji Dnevnik zaman čakala na posnetek z letališča Cerklje ob Krki, kjer se je s slovesnostjo zaključila 67 dni trajajoča vojaška vaja Preskok 2020, v kateri je sodelovalo 59 občin in 2500 pripadnikov Slovenske vojske. O dogodku so poročale številne medijske hiše, nacionalna RTV pa ne. Slovesen mimovoz vozil in enot Poveljstva sil, prelet letal SV in zaveznikov ter akrobatski program v zraku bi nedvomno zanimal slovensko javnost.

Prav tako v Dnevniku niso poročali o tem, da je Ministrstvo za obrambo medresorsko že uskladilo zakon o zagotavljanju sredstev za investicije v Slovensko vojsko v letih 2021-2026, ki ga bo vlada obravnavala prihodnji teden. Zakon namreč predvideva 780 milijonov evrov za financiranje najbolj nujnih investicij in kot tak predstavlja največji investicijski paket v zadnjem desetletju. Koliko denarja bo vlada namenila za vojsko, je za slovensko javnost pomemben podatek.

Po katerih kriterijih izbirate prispevke za osrednjo informativno oddajo?« **(B. R.)**

Odgovor odgovorne urednice Informativnega programa **Manice J. Ambrožič**, ki je sporočila, da so v dnevno-informativnih oddajah o vaji izčrpno poročali:

»Od 13. maja smo pripravili štiri prispevke ter preteklo sredo vest z izjavo predsednika vlade, ki je ob koncu vaje vojake obiskal v vojašnici v Postojni. Posnetke z zaključne slovesnosti s parado v Cerkljah ob Krki smo objavili v nedeljo, 21. junija, v Prvem dnevniku in v TV Dnevniku, ko smo napovedali oddajo Politično s Tanjo Gobec. V njej smo gostili načelnika generalštaba Slovenske vojske Roberta Glavaša.«

Varuhinja je v odgovoru zapisala **MNENJE** in **PRIPOROČILO**:

»Uredničinemu odgovoru dodajam splošno pojasnilo, da je pri pripravi sleherne dnevnoinformativne (radijske ali televizijske) oddaje treba pregledati skoraj nepredstavljivo količino napovedi, vabil in dnevnih novic ter narediti izbor in opraviti številne uskladitve. Splošno načelo je, da se informacije o dogodkih v Sloveniji in po

svetu v Dnevnik uvrščajo v ustreznem razmerju med političnimi, gospodarskimi, družbenimi, kulturnimi, lokalnimi, športnimi itd. dogodki. Kaj je ustrezno razmerje, iz dneva v dan na podlagi poklicnega znanja in izkušenj tehtajo in presojujejo uredniške ekipe, pri tem pa upoštevajo kontekst, dnevno bero in težo dogodkov ter sosledje v nizu oddaj, med merili pa so tudi aktualnost, pomembnost, zanimivost, posebnosti itd.

Ali se zgodijo tudi napačne presoje ali spregledi? Seveda se zgodijo.

Menim, da je takšen tudi primer, o katerem ste mi pisali. Menim, da ste gledalci 19. junija upravičeno pričakovali poročilo s sklepnega dogodka velike vojaške vaje, ki ga je uredništvo spregledalo, kar se je morda zgodilo tudi zato, ker so o tej več tednov trajajoči vaji predtem korektno in večkrat poročali. Menim, da je uredništvo napako ustrezno in v okviru možnega popravilo z naknadno objavo in s tem, ko so tematiko nadgradili s povezanim studijskim pogovorom.

Uredništvu bom priporočila vnovično pozorno branje Poklicnih meril in načel novinarske etike, posebej točke 2. 1. Razpon tem, v kateri med drugim piše: »Enako pomembno je, da novinarji in drugi ustvarjalci programov RTV Slovenija raziskujejo in predstavijo tako pozitivne kot negativne dogodke, osebnosti in pojave v družbi, zlasti pa tiste dogodke in pojave, ki so pomembni, čeprav ne zbudijo splošne pozornosti, ne razburjajo in ne vznemirjajo javnosti.«

Gledalca **T. Z.** je zmotilo razmerje vsebin v večernih Poročilih 6. junija:

»Včeraj v soboto 6.6.sem si ogledal večerne Odmeve z željo, da izvem več podrobnosti o zgodovinskem dogodku za slovenski narod v Kočevskem rogu ob 75 letnici poboja domobrancev pod Macesново gorico.

Veličino dogodka dokazuje prisotnost predsednika države, predsednika vlade in še drugih visokih gostov. Površni reportaži o tem dogodku je bilo namenjenih skupaj 32 sekund. Zatem je bilo poročanje o demonstracijah v ZDA. Reportaža je bila daljša od 2. minut. Sprašujem se komu in zakaj tako poročanje?«

Odgovorila je odgovorna urednica Informativnega programa TV Slovenija **Manica J.**

Ambrožič. Urednica je pojasnila, da sta ta dan potekali dve spominski slovesnosti, in sicer v Kočevskem rogu in pri spomeniku žrtvam NOB-ja v Smrečju pri Turjaku:

»V Poročila ob 17h smo obema dogodkoma (v Kočevskem rogu in v Smrečju) na začetku namenili več kot dve minuti in pol. Prav tako smo o spominskih slovesnostih obširno poročali v oddaji TV Dnevnik in prispevek obogatili z izjavo zgodovinarja Mitje Ferenc. V večernih kratkih Poročilih smo o dogodku objavili vest. Nagovora predsednika države in predsednika vlade na spominski slovesnosti v Kočevskem rogu smo v soboto, 6. junija v celoti dvakrat predvajali na TVSLO 3, dan kasneje pa smo

predvajali tudi posnetek spravne maše, ki jo je daroval ljubljanski nadškof metropolit dr. Stanislav Zore.«

Varuhinja je dodala:

»Menim, da je iz uredničinega pojasnila razvidno, da so dogodku posvetili več pozornosti kot bi bilo mogoče sklepati na podlagi zadnje večerne oddaje. Povsem razumem posameznega gledalca, ki ne sedi pred ekranom po ves dan in želi v izbrani oddaji videti vse, kar ga zanima. Po drugi strani pa je tudi razumljivo, da uredništva ne morejo iz oddaje v oddajo istim dogodkom nameniti enako pozornost, ampak skušajo vanje v ustreznem razmerju razporediti najpomembnejše domače in tuje novice tega dne.«

Gledalka **B. R.** ni bila zadovoljna z izborom novic v Dnevniku dne 17. junija:

»V sredo, 17. junija 2020 je potekalo srečanje predsednika vlade g. Janeza Janše z veleposlaniki držav Višegradske skupine, ki ji trenutno predseduje Češka. Ker so na srečanju govorili o pomembnih izzivih Evropske unije (o migracijah, o pobudi Treh morij, o Zahodnem Balkanu, širitvi EU in o prioritetah slovenskega predsedstva Sveta EU v drugi polovici prihodnjega leta itd.), sem želela izvedeti več o tem, nacionalna televizija o tem pomembnem dogodku sploh ni poročala!

V osrednji informativni oddaji je tekla beseda o glasovanju za ustavnega sodnika, o Michelinovih zvezdicah, kasneje pa o fizičnem obračunavanju med Romi v Kočevju, pa o ceni v vode v nekaterih gorenjskih občinah, nogometu, severnokorejskih uničevalnih akcijah itd. Po kakšnem kriteriju izbirate novice?

Srečanje PV z veleposlaniki Višegradske skupine je pomemben dogodek, o katerem bi nacionalna RTV vsekakor morala poročati. Pričakovala bi tudi, da v studio povabite g. Janšo, da o tem srečanju več pove.

Odgovor **varuhinje**:

»Delim vaše mnenje, da je zunanjepolitična dejavnost države izjemno pomembna, zato sem tem bolj presenečena, če mediji o tako pomembnih dogodkih, kakršnega ste omenili, niso obveščeni. Tako tudi ne morejo opraviti svoje odgovorne naloge do občinstva. Več o tem si lahko preberete v pojasnilu, ki ga je pripravila urednica zunanjepolitične redakcije TV Slovenija Meta Dragolič.

Glede gostovanja predsednikov vlad pojasnujem, da so v radijskih in televizijskih studiih javnega medija premierji vedno dobrodošli, saj lahko občinstvo tako iz prve roke izve, kako deluje vlada. Od premierjev samih pa je odvisno, ali takšna povabila sprejmejo ali ne, saj imajo različne sloge nastopanja in komuniciranja z državljani: nekateri se odzovejo tudi na povabila na krajše pogovore, npr. v Dnevniku ali Odmevih, nekateri se odločijo le za nastop v enem daljšem intervjuju na leto, spet

nekateri pa dajejo prednost posnetim intervjujem v premierskem kabinetu, tiskovnim konferencam, nagovorom državljanom ali pisanju tвитov.

Gospod Janša je bil letos dvakrat v studiu TV Slovenija: januarja kot prvak SDS v oddaji Politično s Tanjo Gobec, maja pa kor premier v enournem pogovoru s predsednikom vlade, ki ga je vodila Tanja Starič.«

Pojasnilo urednice Zunanjepolitične redakcije TV Slovenija **Mete Dragolič**.

»V Zunanjepolitični redakciji TV Slovenija vabila na sestanek predsednika vlade Janeza Janše z veleposlaniki višegrajske četverice nismo dobili (Kar za srečanja z veleposlaniki posameznih držav sicer ni nič neobičajnega. Tovrstni pogovori največkrat potekajo brez navzočnosti medijev). Slovenska tiskovna agencija je malo pred sedmo zvečer objavila vest, ki jo prilagam. Vest je temeljila na sporočilu za javnost iz kabineta predsednika vlade, ki ga tudi prilagam. Ker nismo imeli posnetka srečanja, vesti nismo objavili.

Kar pa se vsebine pogovora tiče, je ta isti dan na Dunaju potekalo srečanje zunanjih ministrov Slovenije, Avstrije, Madžarske, Slovaške, Češke; torej treh od štirih članic višegrajske četverice. Ministri so pohvalili medsebojno sodelovanje v času pandemije. Slovenski zunanji minister Anže Logar je sodelovanje izpostavil kot velik uspeh in pomembno sporočilo. O srečanju na Dunaju je poročala naša dopisnica Petra Kos Gnamuš.

(odgovoru sta bili priloženi povezava na novico na vladni spletni strani ter novica STA z naslovom Janša z veleposlaniki višegrajske četverice o izzivih v EU, obe z dne 16. 6. 2020)

II. KULTURNI IN UMETNIŠKI PROGRAM

O dokumentarno-pogovornem projektu Razdvojeni

Varuhinja je prejela tri telefonske in štiri pisne odzive na dokumentarni film Razdvojeni in istoimensko studijsko razpravo, ki sta bila 9. junija predvajana na TV SLO1 (z nadaljevanjem pogovora v spletnem prenosu). Šest odzivov je bilo kritičnih, eden pohvalen.

»Zanima me namen nacionalke pri predvajanju tovrstnih oddaj. Želi zrcaliti razdvojenost med Slovenci po subjektivni predstavi in presoji nekaterih? S tem mislim najprej na avtorico scenarija filma, potem na voditeljico pogovora novinarko V. Petrovčič, ki ni bila samo moderatorka, ampak je s svojimi citati, navedbami različnih podatkov itd. aktivno podpirala eno stran omizja. Je to nova "uravnoveženost" na nacionalki? Potem mislim še na goste in na njihova nasprotujoča stališča, za katere ni bilo niti časa, da bi jih objektivno argumentirali, pokazali na vse zmote, ali tudi na metodološke manipulacije nekaterih prisotnih... Po moji presoji take oddaje prinašajo še več nemira in razklanosti, verjetno pa to ni in ne more biti cilj nacionalne TV. Naj se

zgodovinarji raje prej sporazumejo in sprejmejo čim realnejšo interpretacijo naše polpretekle zgodovine in jo šele potem predstavijo narodu.« (P. J.)

"Imam pripombo na obravnavo po dokumentarnem filmu Razdvojeni, na izbor razpravljalcev in čas za razpravo. V razpravi se pojavljajo avtorji, ki v filmu razčlenjujejo problematiko polarizacije na ozemlju dela Slovenije v času 2. svet. vojne. Menim, da ta izbor ni bil posrečen, ker ne more nastati argumentirana razprava v okolju prepričanih. Ta pogovor se je spet sprevrgel v odbranaštvo, ne pa v možnost za kritičen pogled na delovanje slovenskih komunistov in na drugi strani vodstev meščanstva in cerkve. Menim, da bi urednik, novinarka-voditeljica to lahko predvidevali. Za začetek je načela vprašanje takratne dobre informiranosti cerkve, vodstev strank, pa propagande med ljudmi, a je vse to ostalo na nivoju ilustriranja. Razpravljalci niso mogli dovolj umestiti odgovorov v prostor in čas. Meni zelo mučno, menim, da posebej za zahtevnejšega gledalca. Če ste hoteli osvestiti predvsem mlado generacijo o vzrokih za razkol, predvsem pa ugotavljati, zakaj je razkol prisoten še danes, kot ste v napovedi oglašali, ste povzročili samo še dodatno nelagodje in prezasičenost s tem vprašanjem. Jaz sem ob tej temi pogrešala nove mlade zgodovinarje, sociologe, tudi psihologe, filozofe, pa običajne ljudi, ki so se o tej temi kdaj razpisali brez osebne izkušnje na korekten način v različnih revijah. To bi popolnoma drugače odgovorilo na vprašanje, zakaj nosimo razkol v sebi danes in zakaj se sprava sprevrača v nasprotje. Nikjer ni bilo v uvodu ali zaključku izpostavljeno vprašanje soodgovornosti za vse kar se ti zgodi, pa posledice zafiksiranosti v vlogo žrtve. Nikjer ni bilo tudi povdarjeno, koliko od nacizma in fašizma prizadetih ljudi še danes čaka na zadoščenje in dostojen odnos države in skupnosti (izgnanci, otroci taboriščniki), sočasno, ko pa se je začelo urejati grobišča pobitih. In veliko teh ljudi oz. njihovih svojcev je bilo izdanih sovražniku. Ni izpostavljeno moralno vprašanje izdaje v odnosu do ljudi, ki niso bili neposredno vključeni v partizanske enote. Pa kolilo partizanskih grobov je neurejenih. Tako zahtevna problematika po mojem zahteva več časa in drugačen način obravnave.« (L. B.)

»Za oddajo/okroglo mizo, ki je sledila filmu je povsem neprimerno in neresno, da v njej sodelujejo novinarji s svojimi mnenji/ ki se jim nekaj zdi/ ali so nekje prebrali in to brez vsake odgovornosti do znanosti in do gledalcev uporabijo kot zgodovinsko potrjena dejstva. Znanstveniki zgodovinarji ne morejo biti niti levi niti desni. Lahko so samo znanstveniki, ki so proučili dokumente in na osnovi tega podajo/komentirajo zgodovinska dejstva. Kredibilnost in odgovornost vaše dolgoletne voditeljice je pri omenjeni oddaji popolnoma nesmiselno ocenjevati, saj je ničelna. Za svoje vodenje je uporabila samo tisto literaturo, ki prija njej osebno, tiste, ki pa ji ni pisana na kožo, še omenila ni, in to je bilo iz načina njenega vodenja jasno razvidno.

Povsem nedopustno je

- da se oddaja ni zaključila v televizijskem programu in ste jo preselili na splet,

- da ste z načinom prikazovanja zgodovine poglobljali že tako močno zasidrano razdvojenost med Slovenci,
- da zgodovino razlagajo novinarji,
- da se propagira knjiga novinarja RTV Slovenija – za take namene naj urednik/avtor/založnik uporabijo drugačne kanale, ker reklamiranje nima mesta v neki resni oddaji.

Komu ali čemu je ta oddaja služila? Nekateri vaši uredniki in novinarji želijo prikazati Slovence partizane v 2.svetovni vojni kot morilce, domobrance in druge kolaboracioniste pa kot zavedne borce za svobodo. Sporočam jim, da jim to ne bo uspelo! Večino nas, ki smo rojeni po 2. svetovni vojni, zanima predvsem življenje, ki ga živimo sedaj in kako ga lahko kreativno soustvarjamo, glede zgodovine pa je vse povsem jasno, če potegnemo črto in se vprašamo, kdo je zmagal in kdo izgubil v 2.svetovni vojni.

Po vsem, kar se na tem področju dogaja v samostojni Sloveniji, pa je jasno, koga boli zaradi prednikov in kdo je ponosen nanje. Pričakujem, da bodo vaše oddaje o zgodovini slovenskega naroda v bodoče pripravljene in vodene bolj strokovno in objektivno. (A. M.)

»Po mojem mnenju je bila realizacija odlična. Uravnoteženo izbrani, kompetentni gosti so bili s strani voditeljice enakomerno obravnavani in so dobili možnost predstaviti svoja stališča o izredno zahtevni in aktualni tem.« (M. G.)

Skupni odgovor sta pripravila Andraž Poeschl in Manica J. Ambrožič, odgovorna urednika Kulturno-umetniškega in Informativnega programa TV Slovenija, ki sta podpisana pod projekt. Njun odgovor je objavljen v **PRILOGI 1** (str. 39).

MNENJE in **PRIPOROČILO** varuhinje:

»Menim, da je projekt mogoče razumeti kot poskus uresničitve priporočila iz leta 2018, ki sem ga zapisala v obravnavi pogovorne oddaje z zgodovinarjem Dežmanom, ki je sprožila burne odzive. Uredništvu Informativnega programa TV Slovenija sem takrat (med drugim) priporočila takšno načrtovanje programa o travmatičnih obdobjih narodove zgodovine in drugih kompleksnih tematik, ki omogoča strpne in pluralne debate. Pri tem sem omenila možnost nadgradnje dokumentarnih oddaj z debatnimi omizji ali daljše pogovorne oddaje, namenjene umirjenemu in strokovnemu dialogu. Več o tej zadevi si lahko preberete na tej povezavi: <https://www.rtv slo.si/varuh/mnenja-in-priporocila/porocilo-varuhinje-v-zadevi-intervju-dezman/491581>. Programski svet RTV Slovenija je 1. oktobra 2018 vodstvu naročil, naj uresniči varuhinjina priporočila.

Vprašanje je, ali je uredništvoma v tem primeru takšno načrtovanje uspelo.

Menim, da je občinstvo v odzivih upravičeno opozorilo na več nedoslednosti in nejasnosti, ki jih navajam v nadaljevanju.

Dokumentarec in pogovor se nista dopolnjevala na način, da bi v studiu razčistili dileme, izpostavljene v filmu. Medtem ko se je dokumentarec omejil na obdobje 1941–1943 (ne da bi bilo pojasnjeno, zakaj je bilo izbrano prav to obdobje), se je pogovor v veliki meri nanašal na bistveno širši časovni pas, na celotno pred-, med- in povojno dogajanje. Poteka pogovora tako ni narekoval dokumentarec, ampak so gostje odgovarjali na voditeljičine iztočnice v obliki poljubno izbranih časopisnih in drugih citatov iz različnih zgodovinskih virov ter njenih komentarjev. Iz oddaje in pogovora v nadaljevanju ni bilo mogoče razbrati, kaj sta bila fokus in kontekst projekta, saj se dokumentarec sploh ni dotikal 75-letnice konca druge svetovne vojne ali kakšnega drugega povoda. V tako široko zastavljenem pogovoru gostje niso imeli možnosti, da bi argumentirano predstavili poglede na obsežno zgodovinsko obdobje ali se o kateri koli posamični temi temeljito pogovorili (kaj šele sporazumeli), prav tako je za tehtno razpravo zmanjkovalo časa. Iz studijske zasedbe tudi ni bil jasen izbor sogovornikov: v kolikšni meri je bil pogovor zamišljen kot nadaljevanje ali nadgradnja oddaje oz. pogovor tistih, ki so se predtem »soočili« v dokumentarcu, v kolikšni meri pa naključna dopolnitev oz. kaj sploh je bilo merilo za sodelovanje. Nejasno je, zakaj bi eden od govorcev smel izrabiti studijsko oddajo za promocijo svoje knjige, ki jo tudi sam prodaja.

Posebej moteče je bilo, ker so bili sredi pogovora televizijski gledalci soočeni z dejstvom, da bodo nadaljevanje razprave lahko spremljali le tisti, ki imajo možnost gledanja po spletu oz. se bodo zmoogli na hitro preklopiti na drug medij. Voditeljičino ad hoc sporočilo o koncu oddaje (»Gremo naprej na splet...«) ni bilo ustrezno opremljeno z navodili, kako najti spletni prenos, kakor tudi ne z informacijo, da bo posnetek v celoti na ogled v nedeljski ponovitvi. Menim, da je šlo za napako, ki je grobo posegla v ustaljene gledalske navade, zlasti pri starejši in tehnično manj opremljeni ali podkovani publiko.

Uredništvom bom priporočila, da pri morebitnem snovanju podobnih projektov v prihodnje opravi skrbnejše načrtovanje sosledja dokumentarnega in pogovornega dela, studijske sestave, vodenja pogovora ter dostopnosti celotne programske vsebine za vse televizijsko občinstvo. Menim, da je upoštevanje tega priporočila tem bolj pomembno, če se programska vsebina nanaša na tematiko, ki pri občinstvu pričakovano vzbuja čustvene odzive in lahko namesto povezovalno deluje razdiralno.«

III. ŠPORTNI PROGRAM

Prenos Dirke po Sloveniji

Trije gledalci so se pritožili, ker TV Slovenija ni prenašala kolesarske dirke po Sloveniji, ki je potekala med 19. in 23. junijem. Primer odziva po elektronski pošti:

»Lansko leto ste bili polni izgovorov, ker niste mogli predvajati TV prenosov svetovnih kolesarskih dirk, kjer so zmagovali naši kolesarji – Roglič!

Letos sta bili dve kolesarski dirki za državno prvenstvo v Sloveniji kjer so nastopili NAJBOLJŠI kolesarji na SVETU, pa zopet ni bilo nič od vas!!!

Ali je kriva vaša fovšija ali nesposobnost, da ne znate ceniti najboljših športnikov na svetu. Ali je to res kot berem, da vaših urednikov in direktorja ne zanima kolesarstvo.....

Ali znate ceniti in predvajati kaj drugega kot kot neke stare oddaje, stare filme, stare nogometne tekme in politične zdrahe, zaradi katerih ste krivi tudi vi.

Vedno bolj, zaradi teh razlogov, sem proti obveznemu plačevanju RTV naročnine.

Žal mi je, da ste pristali na tak nivo, da lahko posnamete 5 tarč o političnih zdrahah, dirka v Sloveniji z najboljšim kolesarjem na svetu pa vas ne zanima, zanima pa nas ostale gledalce, ki prav tako prispevamo za vaše plače in neumnosti, ki jih predvajate!!!« (Ž. M.)

Gledalcu je odgovorila **Služba za komuniciranje RTV Slovenija**; takšno pojasnilo je bilo podano tudi gledalcema, ki ste se pritožila po telefonu:

»Prenosi kolesarskih dirk so eden najzahtevnejših, če ne kar najzahtevnejši televizijski prenos. Tega se zavedamo vsi programski in produkcijski delavci na RTV Slovenija. To je tudi eden izmed razlogov, da do pred kratkim nismo prenašali kolesarskih dirk. Ko je bila med deležniki, ki skrbijo za promocijo Slovenije, in organizatorji Dirke po Sloveniji sklenjena pogodba o prenosu prek specializiranega kanala Eurosport, smo s tujim producentom pripravili vrhunске prenose, skladne z najvišjimi produkcijskimi standardi. Vendar je bilo to mogoče samo ob njihovem angažiranju specializirane produkcijske ekipe, kjer smo mi zagotovili pokrivanje s stacionarnimi kamerami. Za snemanje dogajanja na cestah s premičnimi kamerami na motorjih pa je potrebno zagotovili tako izkušene ekipe na motorjih kot tudi prenos signalov prek helikopterja ali letala, ki ojačane signale posreduje v specialni reportažni avto. Žal si najetja takšne specializirane produkcijske ekipe za nedavni državni prvenstvi v cestni dirki in dirki na čas, ki je produkcijsko še zahtevnejša, nismo mogli privoščiti. Za enodnevne dirke je namreč najem produkcijske ekipe, ki razpolaga s tovrstno opremo in z usposobljenim osebjem iz Nizozemske oz. iz Italije, enostavno predrag; zaradi težav, povezanih s epidemijo, pa praktično nemogoč.

Ker pa smo pričakovali veliko zanimanje za letošnjo dirko s strani ljubiteljev kolesarstva in naših gledalcev, smo pripravili celovito reportažo z državnega prvenstva v cestni dirki in jo predvajali 22. junija na TV SLO 2. V naših dnevnoinformativnih oddajah smo poročali tudi o vožnji na čas.

Ob tem se je pojavil očitek, da pa je Tržič TV vendarle zagotovila prenos cestne dirke. To je sicer res, vendar je bil prenos opravljen s tehnologijo, ki ne zagotavlja ustrezne, kaj šele standardne kakovosti slike. Že običajni signal, v katerem oddajamo, zahteva že omenjeni sistem zapletenih prenosov (ocenjeni stroški najema produkcijske ekipe so 100.000 evrov, celotni stroški pa bi bili 120.000 evrov). Za prenos slike v nižji resoluciji pa se predvidoma lahko uporabijo tudi rešitve, ki jih čedalje boljše ponuja mobilna telefonija. Tudi to spremljamo in možno je, da bi ob nadaljnjem hitrem razvoju tega področja v prihodnje lahko zagotovili prenos še zadovoljive kakovosti prek streaminga (MMC).

Če bi obstajala vsaj najmanjša finančno še sprejemljiva rešitev, bi vsaj eno, če ne obe dirki, prenašali bodisi na TV SLO 2 bodisi v streamingu.«

IV. PROGRAM PLUS

Zakaj je oddaja Dobro jutro dve uri krajša?

Tri gledalce je zanimalo, zakaj je oddaja Dobro jutro na sporedu v novem skrajšanem formatu. Primer pisnega odziva:

»Zanima me kje so razlogi, da ste to zelo gledano oddajo Dobro jutro skrajšali na 2 uri? Ponavadi je bila ta oddaja do 11 ure, sedaj pa se ob 9 uri konča, ter nadaljuje z risankami, ki jih večina otrok sploh ne more gledati ali so v šoli ali v vrtcu. Pri tem pa moram poudariti, da je naročnina za RTVS ostala enaka.« (L. S.)

Odgovor odgovornega urednika Programa Plus **Roka Smoleja**:

»Z razglasitvijo epidemije smo spremenili programsko shemo in oddajo Dobro jutro skrajšali na dve uri, preostanek dopoldanskega programa smo prepustili otroškemu in mladinskemu programu. Ker je bilo sprva pričakovano, da se prav vsi otroci do konca šolskega leta ne bodo vrnili v šole in vrtce, smo takšno shemo načrtovali do konca junija. Sheme kljub kasneje spremenjenim okoliščinam v dogovoru z vodstvom nismo še enkrat spreminjali - tudi ali predvsem v luči varčevanja, saj smo bili v vseh uredništvih zaradi posledic epidemije primorani k zniževanju stroškov in rebalansu programsko-produkcijskega načrta. Sicer pa je slednji že v osnovi predvideval, da se oddaja Dobro jutro z 29. junijem skrajša na dve uri, torej med 7.00 in 9.00 zjutraj. Za gledalce imamo tudi dobro novico. Prav zaradi številnih pobud gledalcev bo Dobro jutro letos v živo na sporedu tudi v mesecu juliju in avgustu med 7.00 in 9.00 na prvem programu Televizije Slovenije.«

Pritožnikom, ki izpostavijo vprašanje RTV-prispevka, pisarna varuhinje posreduje še splošno pojasnilo, da ta prispevek ni naročnina ali plačilo za posamezno programsko vsebino, ampak prispevek za vsebine, storitve in dejavnosti javnega medijskega servisa, ter povezave na spletne strani RTV Slovenija, kjer so zapisana podrobnejša pojasnila.

V. SPLOŠNO

Televizijski program ob dnevu državnosti

Več gledalcev se je odzvalo na posamezne praznične vsebine. Komentirali so državno proslavo, ki jo je prenašala televizija, podajali mnenja o državni in alternativni proslavi ter nasploh dogajanju v družbi in vlogi javnega medija. Prejela je tudi pismo **A. M.**, ki je menil, da je bila praznik v programih TV Slovenija neustrezno obeležen:

»Dan pred praznikom na uredniki TV1 niso namenili nobene posebne oddaje Dnevu državnosti. Gledali smo običajni prenos proslave Na Kongresnem trgu v Ljubljani. Pred prenosom se je bila v osrednjem času (20.05) oddaja o najbolj perečih vidikih sodobne slovenske družbe.

Pričakovati je bilo, da bo več pozornosti zgodovinskemu dogodku namenila TV1 vsaj na praznični dan 25.6.20020.

V osrednjem času tega dne smo lahko gledali dokumentarno oddajo POŽIG, ki se je nanašala na dogodek v Trstu daljnega 13. julija 1920 in o naši zahodni meji v povojnem obdobju. Filmu je sledil igrani film »Stekle lisice«

Ko sem se namenil sestaviti dopis na vaš naslov, sem predhodno le ogledal tudi oddaje na 2.programu TV RTVSLO.

Na predvečer praznika: nič; na praznik 25. junija pa sem zasledil oddajo z naslovom Domovina in država. To je bil dokumentarni film ob 17.05 uri s kratkim političnim uvodom in centralnim poudarkom na prikaz avtentičnih posnetkov vojaških spopadov.

Torej s tem »minimalističnim pristopom«, dokumentarnim filmom na drugem kanalu, naj bi obeležili osrednji praznik? Je Dan državnosti za urednike tudi sicer drugorazredna tema !?

Menim, da imamo opravka z enim od najhujših spodrseljajev urednikov TV SLO, ki bi zahteval posebno obravnavo na programskem svetu RTVSLO.

Kaže na neprofesionalnost odgovornih oseb za program ali za politično nekorektnost (?). Morda pa kar oboje skupaj.«

Odgovor o obsegu prazničnega programa je pripravila direktorica TV **Slovenija Natalija Gorščak Varuhinja** je dodala splošno mnenje o prazničnih programih in asimetriji, na katero jo večkrat opozorijo gledalci. Oba odgovora sta v celoti objavljena kot **PRILOGA 2** na str. 42.

RADIO SLOVENIJA

I. RADIO PRVI

Studio ob 17ih o sovražnem govoru

Poslušalec **D. V.** je podal mnenje o sestavi omizja, ki je v Studiu ob 17h 9. maja razpravljalo o razplamtelem sovražnem in neprimernem govoru v slovenski družbi. V omizju so sodelovali vrhovni državni tožilec Andrej Ferlinc, zagovornik načela enakosti Miha Lobnik, vodja prijavnih točk Spletno oko Andrej Motl in predavatelj na FDV Marko Milosavljevič. Po pritožnikovem mnenju sestava ni bila dovolj pluralna.

»Podpisani spoštujem svetovnonazorske in državljanske opredelitve vseh štirih vabljenih gostov. Vsi se uvrščajo na »levičarsko ideološko obnebo.« In takega izbiranja gostov smo deležni vsakodnevno. Javni zavod vedno znova potrjuje svojo ideološko ekskluzivnost in pristranost, kar je po medijski zakonodaji in dolžnosti javnega radija nedopustno, nedostojno in v konfliktu z novinarskimi in etičnimi standardi.«

Odgovor sta pripravila urednica oddaje **Erika Štular** in odgovorni urednik Prvega programa Radia Slovenija **Danijel Poslek**:

»Sovražni govor je prepovedan z ustavo in zakoni in ni stvar svetovnonazorske ali strankarske opredelitve, zato tovrstna 'pluralnost' ni bila vodilo ali kriterij pri izbiri gostov.

V oddajo smo povabili generalnega državnega tožilca in smo si zelo prizadevali, da bi se udeležil razprave, vendar se je tožilstvo odločilo, da bo institucijo zastopal vrhovni tožilec Andrej Ferlinc. Prav tako je bil gospod Miha Lobnik povabljen kot predstavnik državnega organa, ki je po zakonu pristojen za področje pravice do nediskriminacije, ki jo sovražni govor spodkopava oziroma krši. Profesor Marko Milosavljevič je bil povabljen kot poznavalec in raziskovalec medijskih vsebin in fenomenov, Andrej Motl pa kot predstavnik portala, ki zbira prijave primerov sovražnega govora.

Profesionalna in etična merila novinarstva ne nalagajo, da bi morali za vsako oddajo ne glede na tematiko 'uravnovežati' goste glede na 'svetovnonazorsko ali državljansko' opredelitev, kot izhaja iz pisma, oziroma to opredelitev tudi vsakokrat ugotavljati. In tega tudi ne počnemo. Gostje v oddaji Studio ob 17h so njen del zato, ker so za obravnavano tematiko pristojni sami oziroma institucije, ki jih zastopajo, oziroma se z njo ukvarjajo. Da bi zgolj zaradi 'uravnoveženja svetovnonazorske opredelitve' vabili tudi ljudi, ki se s temo ne ukvarjajo, pa ni niti smiselno, niti profesionalni in etični standardi novinarstva tega ne terjajo.

Kar zadeva konkretno oddajo pa še to. Vsebina oddaje nikakor ni bila uperjena proti eni sami svetovnonazorski ali politični ali strankarski liniji/taboru/ljudem te opredelitve.«

Varuhinja je menila, da sta urednika natančno in ustrezno opredelila in utemeljila izbiro govorcev:

»Morda bi bilo ob navedbi studijskih gostov treba omeniti še govorca, ki je v razpravi sodeloval z daljšim posnetim razmišljanjem, in sicer varuha človekovih pravic Petra Svetino, ki je podal širok, vsebinski in zanimiv vpogled v to, kdo so tarče sovražnega govora v Sloveniji. Varuh je opozoril na družbeno škodo, ki jo povzročajo nestrpna, diskriminatorna, žaljiva in ponižujoča retorika ter politično in svetovnonazorsko obračunavanje v javnosti. Posebej je poudaril odgovornost nosilcev javnih funkcij za strpen in kulturni javni dialog.

Pred pisanjem odgovora sem pozorno poslušala oddajo, v kateri so kompetentni in strokovni govorniki razpravljali prav v tem duhu: osvetlili so zakonske opredelitve sovražnega govora, teorijo in prakso omejevanja neprimerne govora, razmerje med svobodo javne besede in t. i. govornim/miselnim deliktom, moralni vidik nekulturnega diskurza in med drugim pozitivno ocenili pripravo poslanskega etičnega kodeksa (ki je bil kasneje tudi sprejet).

Kot varuhinja bi nasprotovala sestavi pogovornih omizij na način, da bi namesto kompetenc in strokovnosti štelo aritmetično uravnoteževanje po merilih, ki za vsebino niso relevantna, ali če bi na silo iskali strokovne govorce iz različnih »obnebij«. Prav tako ne gre za tematiko, kjer bi bilo mogoče soočati argumente za ali proti.

Veseli me, ker v odzivu niste problematizirali vsebine oddaje. Tudi sama menim, da je bil pogovor kakovosten, dialoški, strokovno pluralen in poučen za vse poslušalce.

Kot varuhinja zagovarjam odprt, spoštljiv in kulturni dialog, obsojam verbalno nasilje in si prizadevam za strpnost.«

II. VAL 202

Petkova centrifuga: nepietetno!

Poslušalec **B. O.** se je pritožil na oddajo Centrifuga, ki je bila na sporedu 19. junija na Valu 202. Opozoril je na neprimeren komentar trojnega umora v Škocjanu:

»Prebivam v bližini kraja Škocjan, ker se je nedavno zgodila družinska tragedija, ki je vzela tri življenja, in od živo spremljam trpljenje družine, ki jo je ta dogodek pahnil v globoko žalost in stisko in ji zarezal stigmo, ki si jo verjetno nikoli ne bo uspela otresti. Spričo trpljenja, v katero je ovita družina, sem zgrožen nad skrajno nizkotnim

nivojem, ki sta si ga dovolila avtorja valove petkove centrifuge dne 19. junija 2020. Oddaja se je pričela s sledečimi besedami:

»Teden tokratne valovske centrifuge si najlažje priključimo v spomin s pomočjo starih dobrih slovenskih pregovorov začenši s tistim, da jabolko ne pade daleč od drevesa. Vsa Slovenija, kaj šele vasica mala, kot je Škocjan pri Krtini, je osupnila nad trojnim umorom. Pa tako priden, pa tako pobožen, pa tako urejen, 24-letni mesarjev sin Peter se je menda zaradi odrečene dediščine kar z nožem lotil starejših sorodnikov in potem na dvorišču mirno počakal policijo ...«

Razumem, avtorja sta želela biti duhovita in sta si zamislila idejo poigravanje dogodkov minulega tedna s slovenskimi pregovori, a je več kot očitno, ne le da nalogi nista bila kos, temveč da ne premoreta niti najosnovnejše pietete in etike, saj iz prispevka veje norčevanje iz tragedije in pritlehna privoščljivost. To je v neskladju z osnovno etiko, neprofesionalno, nedostojno in sprevrženo. Kaj sta nam želela avtorja povedati? Da je oče sina, ki je moril, in ki je izgubil starše in brata, tudi sam morilec in psihopat? Da so sinovi mesarjev latentni morilci? Da so urejeni verni kmečki fantje prikriti psihopati? Ne vem. Verjetno vse od naštetega, saj je iz besedila in načina govora slišati privoščljivost nad dogodkom, ki se je zgodil na podeželju, v verskem, delovnem okolju.

S prispevkom sta avtorja še dodatno prizadela že tako razrvano družino, sorodstvo in vse, ki ob tem dogodku sočustvujemo s prizadetimi. V skladu s slovenskim pregovorom »Ko bi sosedu vsaj krava crknila,« se marsikdo žal ob tem grozljivem dogodku tudi zadovoljno muza, in v to kategorijo spada tudi »satirični« prispevek avtorjev Vojka Freliha in Damjana Zorca. Nizkotnost nivoja javne besede v Sloveniji očitno nima dna.«

Varuhinja je pritrčila pritožniku ter v odgovoru zapisala tudi **MNENJE** in **PRIPOROČILO**:

»Strinjam se z vašo ugotovitvijo, da je avtor presegel mejo dobrega okusa, ko je družinsko tragedijo ubesedil v lahkotnem in zabavljaškem tonu ter z uporabo pregovora na posmehljiv način, ki ne spoštuje osebnega dostojanstva posameznikov, njihove zasebnosti in žalovanja. V poročanju o kaznivih dejanjih je treba imeti v mislih vse udeležene oz. vpletene (osumljene, žrtve, družinske člane ...) in se izogibati prijemom, ki povečujejo žalost, bolečino in travmo.

Oddaja, o kateri ste mi pisali, je po zasnovi komentiran pregled minulega tedna. Zato je v njej dovoljeno komentirati in izražati subjektivno mnenje. Vendar tudi v komentarju veljajo načela odgovornosti do javno izrečene besede, občečloveške spoštljivosti in kulture dialoga.

O tem mnenju bom seznanila uredništvo in mu priporočila poglobljeno notranjo razpravo o Poklicnih načelih in merilih novinarske etike (5.2 Zasebnost in zbiranje podatkov, 10.1 Dober okus).«

MMC

I. NOVINARSKÉ VSEBINE

Poročanje o zdravstvu v času epidemije

Varuhinja je prejela pismi **T. P.**, ki deluje v zdravstvu, in sicer glede obravnave tem, povezanih s koronavirusno epidemijo. Odzval se je na spletna članka, ki sta povzela vsebino, prvotno objavljeno v Informativnem programu TV Slovenija in na Prvem programu Radia Slovenija. Protestiral je proti spletnemu članku z naslovom Nova okužba v Velenju, večdnevno čakanje na test zaradi denarja in zmožljivosti, v katerem je bil povzet televizijski prispevek o čakalnih dobah za testiranje na covid-19 (Dnevnik, 20. junija). Zmotilo ga je, ker je avtor navajal mnenje gledalke, kritične do zdravnikovih pojasnil, ne da bi preveril, ali je pred tem izkoristila vse možnosti komunikacije z zdravnikom:

»Zagotovo svojega izbranega zdravnika ni vprašala, kako sedaj, ko je zbolela. Prav tako so ni prebrala NIJZ navodil in navodil na Vaši spletni strani. V zdravstvu imamo na pacientova vprašanja odgovarjamo preko telefona ali elektronske pošte, vzpostavljene imamo tudi pritožbene poti. V zdravstvu obstajajo tudi pacientove dolžnosti in ne samo pravice. In dolžnost je, da se informira pri zdravniku, če ne ve kaj narediti.

Reševanje v medijih ni pravi način reševanja težav, ki se tičejo pacienta in izbranega zdravnika. S tem se blati ugled zdravnikov in organizacij v katerih delajo. Vedno več zdravnikov po mojem vedenju ne želi biti več zdravnik.«

V drugem sporočilu pa je pohvalil pogovor s pulmologom, ki je na Kliniki Golnik vodil oddelek za covid-19, predvajan na Prvem programu Radia Slovenija 25. junija, isti dan pa tudi povzet na rtvslo.si (To ni več samo epidemija, korona postaja naš način življenja):

»Prosim, da gledalce/poslušalce obveščate o pomenu nošenja mask, upoštevanju distance in neprimernosti nevarnih druženj - tesni stiki brez zaščite. V zdravstvu delamo "na polno" - primarni zdravniki (60-100 obravnav dnevno -v 7h dela), na terciaru delamo popoldanske in sobotne ambulate zaradi primanjkljaja zaradi epidemije.

Na primarnem nivoju so zdravniki dobesedno prisiljeni v delo "na traku", ki je v večini razvitejših evropskih držav smatrano kot nevarno za bolnika - Švedska (max 20 obravnav dnevno, saj za več menijo, da je nevarno za bolnika).

Rabimo Vašo podporo. Našim zdravnikom zmanjkuje energije in se mnogi sprašujejo ali bi ta poklic še opravljali.«

Odgovor varuhinje:

»Zahvaljujem se za obe sporočili, povezani s poročanjem javnega medija o zdravstvu v času koronaepidemije. Posebej sem vesela, ker ste opazili tudi vsebino, ki je bila po vašem mnenju zelo dobra.

Menim, da je bilo takšnih vsebin v zadnjih mesecih še veliko več. Gledalci, poslušalci in bralci se zahvaljujejo za afirmativne, pojasnjevalne, razlagalne, pomirjevalne, svetovalne in nasploh koristne oddaje in prispevke. Še danes skoraj ne mine dan, ko vsaj v kakšnem programu RTV Slovenija ne bi gostoval kakšen vrhunski strokovnjak. Jutri, denimo, (2. 7. 2020) bo v Svetovalnem servisu Prvega programa Radia Slovenija na vprašanja poslušalcev v živo odgovarjala dr. Beovič. Ne prvič in tudi ne zadnjič. Drugih primerov niti ne omenjam.

Ljudje so lačni informacij, številni jih ne znajo najti sami, tudi nimajo spleta, računalnika in veščin, da bi se sami pozanimali. Mimogrede lahko omenim, da sem v marcu in aprilu tudi na svojo telefonsko številko prejela veliko klicev starejših ljudi, ki niso razumeli, kako je z maskami, razkužili, vožnjo z dvigali, nakupi v trgovinah, obiski lekarn in zdravnikov itd. Skoraj brez izjeme se je izkazalo, da jim je še več kot to, da sem jim informacije prebrala z interneta, pomenilo to, da ser je z njimi nekdo pogovarjal, jih poslušal in se jim sploh oglasil na telefon.«

Glede spletnega povzetka televizijskega poročanja pa je odgovorila urednica uredništva dnevnoinformativnih oddaj **Nataša Rijavec Bartha**:

»Dejstvo je, da je gledalka opozorila na problematiko večdnevnega čakanja na testiranje, kar je, kot smo raziskovali tudi v tednu po tem prispevku, akutna težava in primer ni bil osamljen.

Gledalec ima seveda prav, da se morajo pacienti zavedati tudi svojih dolžnosti, ne zgolj pravic. Toda v tem primeru vendarle menimo, da mora zdravnik dati pacientu vse relevantne napotke, saj gre za javno zdravje in nevarnost prenosa okužbe. To se nam zdi posebej pomembno zato, ker vsi pacienti zagotovo ne pomislijo na vsa vprašanja, ki so v takih primerih ključna, vsi nimajo dostopa do spleta itd. Seveda pri zdravniku zadeve nismo mogli preveriti, saj je bila gledalka anonimna. Vsekakor pa naš namen ni bilo blatenje zdravnikov, ampak smo s tem in drugimi prispevki na to temo opozorili na težavo, ki je nastala zaradi pomanjkanja denarja in zmogljivosti v zdravstvu.«

II. UPORABNIŠKE VSEBINE

Uporabniški komentarji na rtvslo.si

V juniju je prispelo 9 odzivov na temo uporabniškega komentiranja na spletnem portalu rtvslo.si. Uporabniki so varuhinjo spraševali, zakaj so nekateri komentarji zbrisani, drugi spet

ne, zahtevali so pojasnila, zakaj je moderator zbrisal njihov komentar ter spraševali, po kakšnih smernicah in pravilih se ravnaajo moderatorji pri svojem delu na spletnem portalu.

Varuhinja je v odgovorih podajala splošna pojasnila o namenu moderiranja, odgovornosti po Zakonu o mediji in uredniških pristojnostih. Pritožnike je napotila k branju spletnega kodeksa ter pogostih vprašanj in odgovorov o komentiranju in moderiranju ter jim svetovala, naj pišejo moderatorjem. Poudarjala je, da lahko k višji ravni dialoga prispeva tudi vsak uporabnik oz. bralec sam, in sicer z uporabo povezave Prijavi neprimerno vsebino. Pritožnikom je ponudila možnost, da preveri konkretne primere nesporazumov (v tem primeru potrebuje uporabniško ime, opis konkretnega primera in dosedanje komunikacije).

III. STORITVE

Gumb za dostop do vsebin RTV

Varuhinja je prejela mnenje uporabnika **G. Z.**, da je zdajšnja ureditev spletne strani RTV Slovenija slabša kot je bila. Moti ga, ker gumb za RTV 4D ni več izpostavljen v »glavi« strani.

»Kot rednega obiskovalca in zadovoljnega uporabnika spletne strani www.rtv slo.si (večkrat dnevno od jutra do noči) in gledalca ter poslušalca RTV vsebin v predvajalniku RTV4D me zanima zakaj se je RTVS odločil umakniti predvajalnik oz. hitro povezavo iz 'glave' spletne strani? Zanima me kdo konkretno je sprejel to odločitev in s kakšnim argumentom, ker jo je z vidika uporabniške izkušnje strašno težko zagovarjati. Z vidika spletnega marketinga pa tudi. Namesto, da bi težili k temu, da čim bolj sinhronizirate in prepletate delovanje radiev, televizije in ekipe na spletu, ste to zdaj čisto razbili (pa že doslej se je bilo vedno treba obračati na tri uredništva, ko so pokrivala isti projekt). Vsak dodaten klik, da prideš do vsebine, sploh če neko spletno mesto obiskuješ večkrat, je nadležen in vodi v zmanjšanje uporabe. Cel svet teži k temu, da je vse dosegljivo na enem mestu in z enim klikom, samo RTVS očitno razmišlja v nasprotno smer.«

Odgovor **varuhinje**:

»Za presojo uporabniške izkušnje nimam nobenih pristojnosti, znanj in kompetenc. Vedno pa si prizadevam za takšne posege v ustaljene gledalske, poslušalske, bralske in uporabniške navade, ki poenostavljajo pristope in predvsem povezujejo vsebinsko ponudbo javnega medija. S tem namenom je bila tudi izvedena sprememba. Več o njej si lahko preberete na tej povezavi: <https://www.rtv slo.si/rtv/za-medije/sporocila-za-javnost/rtvslo-si-nadgrajuje-in-izboljsuje-uporabnisko-izkusnjo/527368>.

Vaše sporočilo sem v vednost (v anonimizirani obliki) posredovala vodstvu MMC, ki je koordiniralo in realiziralo prenovo, saj menim, da jim lahko kritični odzivi koristijo pri nadaljnjem snovanju sprememb. Za zdaj je vaše sporočilo edino te vrste.«

Težave pri prenosu seje programskega sveta RTV SLO

Varuhinja je v vednost prejela sporočilo gledalca **D. V.**, ki je imel 15. junija težave pri spremljanju neposrednega prenosa seje Programskega sveta RTV Slovenija na RTV4D:

»Prosimo kaj se dogaja, da ne omogočate prenosa seje PS, ki se je začela danes ob 15 uri, kaj je narobe, da ne moremo spremljati seje PS JAVNEGA zavoda v živo, kar je bil pred leti sklep Programskega sveta.«

Gledalcu je odgovorila **Bojana Simovič**, tajnica sveta RTV Slovenija:

»Včerajšnja seja programskega sveta se je snemala tako kot vse doslej. Takoj ko je bila zaznana tehnična napaka na tonskem delu, so jo tehniki začeli odpravljati in jo ob napovedani prekinitvi seje (ob 16. uri) tudi odpravili – prej ni bilo mogoče.

Prenos seje ste tako lahko spremljali nemoteno od 16.15 ure do 20.10 ure, ko se je seja zaključila.«

Gledalec se je zahvalil in odgovoril:

»Hvala lepa za posredovani odgovor in obrazloženo, da je tehnična napaka bila vzrok, da od začetka nismo mogli spremljati sejo PS, podpisani sem z enako vsebino včeraj po 15-ti uri spraševal uredništvo MMC-ja in mi je turnusni urednik potrdil napako in ko se je le-ta odpravila poslal povezavo. Zato iskrena zahvala velja tudi dežurnemu na MMC«

RTV-PROGRAMI ZA NARODNOSTNI MANJŠINI

I. MMR

Vrnite oddaje Studia madžarski programov na program RTV SLO1

Gledalka **A. C.**, pripadnica madžarske narodnostne skupnosti, je varuhinji pisala s prošnjo za ponovno predvajanje oddaj za madžarsko narodnostno skupnost na TV SLO1, kot je to bilo pred koronaepidemijo:

»Moja občina je Dobrovnik, ki je dvojezična, kjer v slogi in sožitju živimo Slovenci, Madžari in Romi. Tako je bilo nekoč, tako je danes in upam, da bo tako tudi v prihodnje. Ponosni smo na svojo kulturo, s spoštovanjem ohranjamo narodno identiteto, kulturo in jezik. Glede vprašanja narodnosti smo v Sloveniji vzor ne le doma, pač pa v vsej Evropi in širše. Upam in želim si, da tako tudi ostane. Z našimi vrednotami seznanjamo tudi vse ostale prebivalce doma in po svetu, in prav RTV SLO1 z oddajo Mostovi-Hidak v veliki meri pripomore, da nas povsod poznajo in spoštujejo.

Ekipe RTV SLO-Lendava ima čudoviti kader, ki je prisoten na vseh prireditvah od Hodoša do Pinc. Resnično se trudijo in poročajo od povsod, da bi vsak lahko odkril

delček nečesa zase. In tako, preko madžarskih oddaj na RTV SLO1 smo navezali prijateljske stike od Sodražice, Pirana, Ljubljane in vse do Kozine, itd.

ZAKAJ? Ker imate tudi tam gledalce, ki redno gledajo in spremljajo naše/vaše oddaje v madžarskem jeziku. Prav to spodbuja in ohranja naše prijateljske in pobratene vezi, da nam sledijo, pripeljejo k nam skupine prijateljev in s tem spodbujamo tudi turizem. Oddaje na naši nacionalki so hvale vredne. Informacije, ki jih dobimo so točne, korektne, hitre in resnične. Hvala! Že 42 let redno spremljam oddaje na SLO1. To si želim tudi v bodoče. Pa ne le jaz, ampak vsi gledalci, ki živimo na narodnostno mešanem področju.

Verjeli ali ne, številni ljudje so se madžarskega jezika naučili prav preko teh oddaj.

Razumem, da je bilo v času epidemije COVID-19 potrebno prerazporediti televizijske programe za obveščanje državljanov. S 1. 6. 2020, je bil v Sloveniji uradno razglašen konec epidemije. V imenu prekmurskih Madžarov Vas vljudno naprošam, da nam pomagate, da se televizijske programe studia RTV Lendava vrne na program RTV SLO1. Pojavlja se še problem, da starejša populacija ljudi ni toliko vešč v računalniški tehnologiji, zato je prikrajšana za te oddaje.

Marsikateremu starostniku je to edino veselje, da lahko gleda te oddaje (Mostovi-Hidak in ostale), saj tako lahko vidi svoje znance, izve kaj se dogaja v ožji in širši skupnosti.«

Odgovor direktorice TV Slovenija **Natalije Gorščak**:

»V času koronavirusne epidemije smo popoldanski program prilagodili otrokom in mladostnikom, z Ministrstvom za izobraževanje, šolstvo in šport smo se dogovorili za podporo izobraževalnega dela pouka na daljavo. Vse oddaje iz tega pasu smo umestili na:

- TV SLO 3 v isti termin s ponovitvijo naslednji dan ob 8:00 in preko konca tedna, t.j. v nedeljo dopoldne;
- na TV Maribor v prime-time, gledalce smo tja in na TV SLO 3 v prvem tednu tudi usmerjali z napisi v programu.

Izobraževalni pas v tem terminu se je izkazal kot izjemno dobro sprejet med gledalci, MIZŠ želi, da bi ohranili to t.i. šolsko televizijo in pogovarjamo se o sofinanciranju oddaj, ki spadajo v šolski curriculum, ki bi bile na sporedu v tem terminu. Gledalci vseh oddaj v tem terminu (ponedeljek-petek) so se praktično v celoti "preselili" na TV SLO 3, razlika med gledalstvom na TV SLO 1 in TV SLO 3 je v samo 0,3%, kar se bo, po predvidevanjih kolegice iz Programskega kontrolinga, zagotovo še izboljšalo, tako da bodo oddaje dosegale enako gledanost na obeh kanalih, ob tem, da temu sploh nismo prišteli gledalcev ob ponovitvah in gledalcev na TV Maribor, kamor bomo z napovedniki, ki jih bomo pripravili za termine ob 15. uri usmerjali gledalce s TV SLO 1.

Od 22. 6. 2020 dalje bomo oddaje sicer ponovno umestili v program TV SLO 1 in sicer bodo na sporedu ob 11:25. Z jesensko shemo se pogovarjamo za spremembo, ki jo bomo pravočasno sporočili.«

Dodajam, da sta tematiko obravnavala tudi Programski odbor za madžarski narodnosti program (12. 6. 2020) in programski svet RTV Slovenija (15. 6. 2020). Programski odbor je o tem sprejel več sklepov, med njimi tudi tega: »Za Programski odbor za madžarski narodnostni je pisno posredovan predlog direktorice TV Slovenija zadovoljujoč le deloma. Oddaje v madžarskem jeziku ohranja na 1. programu, vendar ne v pasu, v katerega so bile uvrščene doslej. PO zahteva, da se glede predvajanja televizijskih oddaj v madžarskem jeziku v skladu s Strategijo RTV Slovenija 2018-2022, PPN za leto 2020 in Poslovnikom PO čim prej vzpostavi stanje, ki je veljalo pred nastopom epidemije COVID-19 in se ta programski pas na prvem programu TV SLO ohrani tudi v prihodnje.« Programski svet pa je izglasoval naslednji sklep: »Programski svet RTV Slovenija navaja, da v točki program za madžarsko narodno skupnost velja izvajati programsko produkcijski načrt za leto 2020 in poziva vodstvo RTV Slovenija k sklenitvi za obe strani sprejemljivega kompromisnega predloga sprememb programsko produkcijskega načrta 2020.«

Varuhinja je dodala pojasnilo, da glede shem nima pristojnosti, vselej pa si prizadeva, da snovalci programov v čim večji meri prisluhnejo željam občinstva, predvsem pa pri posegih v ustaljene gledalske (poslušalske in bralske) navade ravna tako, da je občinstvo s spremembami pravočasno in dobro seznanjeno.

RTV SLOVENIJA

II. JEZIKOVNA KULTURA

Pravilno poimenovanje stanovalcev DSO

Gledalka **M. K.** je varuhinji pisala glede pravilnega poimenovanja ljudi, ki živijo v domovih starejših občanov, saj novinarji morda ne poznajo razlike med izrazi stanovalec, oskrbovanec in varovanec ali pa jih narobe uporabljajo tudi zaposleni v teh domovih.

»V domovih za starejše so ljudje v organizirani obliki bivanja ali pa so nameščeni v varovana stanovanja. A za svojo namestitev bodisi v dom za starostnike ali v varovana stanovanja, morajo **plačati sami**. Zaradi tega dejstva, da je storitev bivanja v domu za starostnike v celoti plačljiva in praviloma samoplačniška, so domovi že pred leti začeli uporabljati izraz **stanovalci** in stanovalce začeli nazivati z g. Robič, gospa Novak, se pravi nazivajo jih s priimkom in nikoli z imenom. Vsaj v večini je tako.

Varovanec je oseba z gibalnimi in / ali intelektualnimi ovirami, ki živi v organizirani obliki bivanja kot so Varstveno delovni centri (VDC Tončke Hočevar), Centrih za učenje, delo in varstvo pod posebnimi pogoji (Center Črna na Koroškem), različnih

domovih za odrasle osebe s težavami v duševnem zdravju ali drugih razlogov zaradi česar jim je bila odvzeta poslovna sposobnost ipd. Te osebe zaposleno osebje naziva z varovanci, ker o večini storitev ali ritmu življenja ne morejo ali ne smejo odločati sami. Saj v primeru, da osebje potrebuje neko soglasje posameznika, namesto teh oseb odločajo njihovi svojci, skrbniki ali starši s podaljšano roditeljsko pravico, ki traja dokler so starši živi, ne glede na to, da je gospod ali gospa star že 40 let ali več.

Oskrbovanci pa so osebe, ki so uporabniki storitve oskrbe ali preskrbe na domu. Zakonodaja s področja socialnega varstva tega izraza sicer ne uporablja, pač pa se pogosteje uporablja izraz »uporabnik«. Uporabnik osebne asistence, uporabnica pomoči na domu s strani Zavoda za oskrbo na domu.«

Varuhinja je sporočilo posredovala televizijskim, radijskim in spletnim uradništvom ter tudi lektorjem in jezikovnim svetovalcem.

III. OGLAŠEVANJE

Neprimerni oglasi na TV Slovenija

Varuhinja je prejela več pritožb zaradi oglasov v programih TV Slovenija. Gledalca **K. P.** je zmotil, po njegovem mnenju, neprimeren čas predvajanja oglasa za videoigro:

»Nerazumno mi je, da RTV v popoldanskem casu (okoli 17:00, sreda 24.6.) na prvem programu predvaja reklame za nasilne in militantne racunalniske igre primerne za uporabnike starejse od 18 let.

Imam dva mlajsa otroka in tega nikakor ne odobravam.«

Varuhinja je odgovorila:

»Oglas, o katerem ste mi pisali, se ne predvaja več. Ne glede na to sem se o predvajalnih terminih in sploh vsebini in objavi oglasa pozanimala pri službi za trženje programskega prostora TV Slovenija. Pokazali so mi oglas in predvajalni seznam. Pojasnili so mi, da je bil oglas pod njihovim drobnogledom: zavrnilo so objavo prejšnjih različic, ki sta bili neprimerni, predvajano različico ocenili za sprejemljivo, vendar so jo umeščali v pozne termine, razen v nekaj izjemah.

Pozorno sem si prebrala tudi pravila oglaševanja, opredeljena v Poklicnih merilih in načelih novinarske etike (<https://www.rtvlo.si/rtv/kdo-smo/zakoni-predpisi-in-dokumenti/pravilnik-o-poklicnih-standardih/475078#19.1>) ter Estetska in etična merila ter navodila glede predvajanja programskih vsebin, ki vključujejo prizore nasilja ali seksualnosti (<https://www.rtvlo.si/rtv/kdo-smo/zakoni-predpisi-in-dokumenti/estetska-in-eticna-merila/475068>).

Menim, da so pristojni ravnali v okviru omejitev, kot jih razumem.

Ne glede na to sem jih prosila, naj bodo še bolj pozorni pri predvajanju oglasov, ki lahko kakor koli neprimerno nagovarjajo otroke, so zanje škodljivi ali pa jih otroci lahko narobe razumejo. Predvsem bi si želela, da bi tovrstne oglase, če jih že morajo predvajati, potisnejo daleč proč od programskih pasov, namenjenih mlajši publiki.

Ob ogledu oglasa sem tudi sama čutila nelagodje.

Kot sem zapisala že večkrat, bi si želela, da bi javni medij lahko ukinil TV-prodajo in bistveno skrčil obseg oglasnega prostora. Zavedam se, da je ta obseg že zdaj občutno manjši kot v komercialnih medijih, kakor tudi, da gre za finančni vir, brez katerega ne bi bilo mogoče zagotavljati produkcije vsebin v zdajšnjem obsegu - ko gre za programe TV Slovenija, se približno petina sredstev zagotavlja z oglasnimi prihodki.«

Trije gledalci so se pritožili zaradi oglasa slovenskega telekomunikacijskega podjetja:

»Strastno poljubljanje med dvema moškima, med dvema dekletoma je neokusno spodbujanje mladine za istospolne stike.« **(J. N.)**

»Večkrat me jezijo določeni oglasi na javni televiziji, a včerajšnji je izbil sodu dno. Oglas za T2, ki prikazuje poljubljanje tudi med lezbijkami in homoseksualci, je prav odvraten. Prikazuje naravnost perverzno poljube, ki mu rečemo nežno "francoski poljubi". To razumem kot spodbujanje lezbištva in homoseksualizma, kar gre že krepko čez rob dobrega okusa. Slučajno smo imeli na obisku vnuke, ki so z nami gledali TV. Opazil sem njihovo zmedenost, in na njihova vprašanja sem ostal popolnoma brez besed.« **(D. F.)**

»Reklama, ki jo predvajate na vaši TV, na kateri se poljubljajo različni pari, se mi zdi skrajno neprimerna in zame kot gledalko žaljiva. Sem svetovljanka, gejevstvo in podobne zadeve toleriram, dokler se me osebno ne dotikajo, a če moram hočeš nočeš, gledati to reklamo ostro protestiram.« **(M. K.)**

Gledalca **I. M.** pa je zmotila uporaba neprimerne jezika v oglasu za trgovsko verigo:

»Neprimerno in nesprejemljivo je, da se v reklamnih oglasih JAVNE televizije pojavlja reklamni oglas, kjer je potrebno s "piiip"-om prekrito neprimerno besedo. Prikrivanje pravzaprav nič ne prikrije, saj je večini gledalcev, z otroki vred, jasno, kaj je izrečeno. Izjema so mlajši otroci (moja 4 letna vnukinja), ki pa me je vprašal: "Kaj pa reče stric?" (Vem, da je to tudi priložnost za vzgojo, a kdaj bomo otroke seznanjali s prostaškimi besedami, naj bo prepuščeno nam.)«

Varuhinja je z odzivi seznanila pristojne. Gledalcem je sporočila, da se oglas za telekomunikacijsko podjetje ne predvaja več. Dodala je splošno pojasnilo:

»Glede vsebin TV-oglasov lahko na načelni ravni pojasnim, da si pristojni pred predvajanjem natančno ogledajo vse oglasne vsebine in zavrnejo tiste, ki so v neskladju z zakoni ali poklicnimi merili in načeli. Pritožbe so običajno povezane s

kršenjem načela dobrega okusa, ki pa ga je težko dokazovati, saj so okusi, pričakovanja in vrednote silno različni (kar razberem tudi iz odzivov, ki jih prejmem).«

IV. DOSTOPNOST IN PRILAGOJENI PROGRAM

Podnapisi

Dve gledalki sta varuhinji pisali zaradi manjkajočih podnapisov v oddajah TV Slovenija. Gledalka **L. F.** se je pritožila po oddaji Razdvojeni, predvajani 9. junija na TV SLO 1:

»V oddaji Razdvojeni v torek dne 9.6. ni bilo podnapisov v TXT. Pri današnji tehnologiji smo naglušni zelo zapostavljeni pri ogledih oddaj in bi bili podnapisi lahko dostopni pri vseh oddajah. Tudi pri TV dnevniku, ko je prispevek iz terena jih ni, tako da si ne moremo z dnevnikom kaj veliko pomagati, ker so večinoma prispevki iz terena. Tudi pri oddajah ali nadaljevankah v slovenskem jeziku, pri ogledu nazaj niso omogočeni ogledi TXT s podnapisi. Tolmačenje v slovenskem znakovnem jeziku naglušnim ne pomaga nič, ker ga ne obvladamo in je namenjen samo gluhim osebam, ki ga vsakodnevno uporabljajo.«

Odgovor **varuhinje**:

»Pojasnjujem, da Slovenija ne premore tehnologije za avtomatično zapisovanje govornega jezika v besedilo. Če bi takšna tehnologija obstajala, bi jo TV Slovenija zagotovo imela in tudi uporabila, da bi govor v živo lahko podnaslovlila. Javni medij na lastno pobudo in s sredstvi, ki so na voljo, sam razvija določene rešitve, ki pomagajo občinstvu, med drugim naknadno prepisuje izgovorjeno in poskrbi za podnaslove arhivskih posnetkov, ki so dostopni v spletnem arhivu RTV 4D. Operaterji, ki vam ob doplačilu omogočajo ogled TV-vsebin za nazaj, žal ne omogočajo vključitve podnapisov prek teleteksta. Več o storitvi dostopnosti si lahko preberete na tej povezavi: <https://www.rtv slo.si/dostopno/>.

Po svojih močeh si prizadevam, da bi pristojni v Sloveniji podprli razvoj nove tehnologije za avtomatično zapisovanje govorne slovenščine, saj RTV Slovenija te zahtevne naloge ne more prevzeti nase, ne kadrovsko ne finančno.«

Gledalka **M. Z.** pa je spraševala o dostopnosti podnaslovljenih oddaj Tarča in Studio City:

»Zanima me, kdaj si sedaj lahko ogledamo oddaji Studio City in Tarča s PODNAPISI in če si jih ne moremo ZAKAJ NE. Prosim da upoštevate da velika večina starejših računalnika nima, če pa ga že imajo pa na njem niso posebno večji.«

Glede ponovitev je odgovor pripravila Direktorica TV Slovenija **Natalija Gorščak**:

»Ponovitve informativnih oddaj na TV SLO 3 so na sporedu:

Intervju: ponedeljek, 12:30

Zrcalo tedna: ponedeljek, 13:15

Politično: ponedeljek, 14:10

Tednik: ponedeljek, 22:00 (pred korono s tolmačem, zdaj brez) Studio City: torek, 11:10

Tarča: sobota, 22:30

Utrip: nedelja, 13:15

Moje mnenje: nedelja, 18:15

Jutranja poročila: 8:30, 9:30, 10:30, 11:00 Prvi dnevnik: 13:30, 14:30 Poročila ob petih: 17:30 DIO blok: 20:00 s tolmačem

Odmevi: 23:00 in naslednji dan ob 9:45.

Če so ob teh dneh na sporedu seje DZ, se ponovitve oddaj zamaknejo. Vse informativne oddaje s tolmačem so istočasno na sporedu na TV MB. Vsi sporedi TV SLO 3 so vedno osveženi in na voljo na spletni strani

<https://www.rtv slo.si/tv/spored/tvs3>.

Glede podnapisov smo stanje morali preveriti. Po pregledu so kolegi iz tehnične podpore ugotovili, da tehnično vse skupaj ne deluje, kot bi moralo in smo zato poskrbeli, da bodo predvidoma do najkasneje srede julija, načrtujejo pa to že prej, na voljo.

Poleti bomo shemo TV SLO 3 še enkrat pregledali in določili dodatne termine ponovitev, ki smo jih ravno zaradi pritožb gledalcev črtali iz sporeda in dodali za vsako oddajo vsaj še eno ponovitev.«

Po ugotovljenih težavah glede podnapisov na TV SLO3 je stekla notranja komunikacija o takšni organizaciji oz. prenovi postopkov dela, ki bi trajno rešili podnaslavljanje. **Varuhinja** podpira notranji dialog, ki lahko koristi občinstvu, in je v njem pripravljena sodelovati.

Gledalki, ki je spraševala glede ogleda podnaslovljenih informativnih oddaj, pa je predlagala tudi uporabo spletnega arhiva:

»Oddaje najdete bodisi prek iskalnika RTV 4D (<https://4d.rtv slo.si/>) bodisi prek televizijskega portala (<https://www.rtv slo.si/tv>). Na slednjem so sveže oddaje, medtem ko na RTV 4D lahko brskate tudi po starejši produkciji. Služba za podnaslavljanje oddaje prepíše v najkrajšem času in podnaslove pripne na video. Vklomite jih tako, da kliknete na gumb CC desno tik pod videom.«

V. VARUHINJA

Deset priporočil za PPN 2021

Varuhinja je tudi letos v času, ko se začenja pripravljati programsko produkcijski načrt za naslednje leto, iz odzivov občinstva izluščila nekaj ponavljajočih se vprašanj in napisala 10

priporočil, ki so lahko v oporo ustvarjalcem pri pripravi PPN 2021. Priporočila so v celoti objavljena kot **PRILOGA 3** na strani 46.

Sklep PS RTV in komisije za informativne programe

Programski svet RTV Slovenija je na seji 18. junija med drugim izrazil pričakovanje, da vodstvo RTV do konca oktobra 2020 sprejme prenovljena Poklicna merila in načela novinarske etike, komisija PS RTV Slovenija za informativne programe pa je na seji 10. junija vodstvu RTV Slovenija predlagala, da pripravi poročilo, kaj je bilo doslej storjenega glede delovanja programskih ustvarjalcev RTV-ja zunaj službe (gl. varuhinjino poročilo za maj, str. 46 in 47). Ta komisija je po obravnavi varuhinjinih poročil za februar, april in maj predlagala, da se na podlagi odzivov in varuhinjinih ugotovitev v uredništvu Tarče opravi notranja razprava o poklicnih merilih in načelih novinarske etike. Varuhinji in odgovorni Informativnega programa Televizije Slovenija Manici J. Ambrožič je komisija naročila, da o tem poročata na septembrski seji RTV Slovenija. Razprava je bila opravljena 23. junija.

Predstavitev letnega poročila 2019

Varuhinja je letno poročilo, ki ga je objavila marca, nameravala že takrat predstaviti inštitucijam, ki jih zanimajo odzivi občinstva. Zaradi koronakrize je predstavitev preložila. 12. junija je poročilo predstavila varuhu človekovih pravic **Petru Svetini**, 18. junija pa sekretarju v kabinetu ministra za kulturo **Miru Petku**.

VI. SPLOŠNO

Raznovrstna mnenja o poročanju RTV Slovenija tudi v juniju

Tudi v juniju je bilo veliko odzivov občinstva, v kateri so gledalci, poslušalci in gledalci izražali mnenje o družbenih in medijskih razmerah v Sloveniji ter o poročanju RTV Slovenija. Pri tem niso navajali konkretnih vsebin ali primerov, prav tako niso zapisali, kateri medij ali program imajo v mislih. Skupni imenovalec takšnih odzivov je bil, da RTV Slovenija ni objektivna, da so poročevalci politično pristranski in da je takšen tudi izbor gostov. Med temi odzivi so prevladovala mnenja, da je javni medij nenaklonjen vladi. Primera odzivov:

»Želim izraziti razočaranje nad posredovanjem novic, kakršnih smo deležni vse od nastopa nove slovenske vlade in pričetkom epidemije virusa Covid. Novinarji RTV pri posredovanju (kreiranju) novic in s svojim agresivnim nastopanjem gledalcem vsiljujejo osebno prepričanje, kar sama razumem kot kršitev pravice do seznanitve z objektivno predstavljenim aktualnim dogajanjem v Sloveniji in tujini. To se kaže tudi z neuravnoteženo izbiro gostov v oddajah z vidika politične opredelitve, kot tudi strokovnih vsebin (npr. zdravstvo, pravo).« **(T. L.)**

Nad poročanjem vaše RTV hiše sem v zadnjih mesecih zelo ogorčena. Ne spoštujete načela objektivnega poročanja. Moti me, ker ste od nastopa nove vlade pogosto

lažno in pristransko prikazovali zadeve. Umetno ste ustvarjali afere in širili nestrpnost med ljudmi. **(B. R.)**

Varuhinja je pritožnikom pojasnjevala, da lahko obravnava zgolj pritožbe, ki se nanašajo na konkretno programsko vsebino. Pavšalna mnenja o programih RTV Slovenija z veseljem prebere, z njimi pa ne more polemizirati. V zadevah, ki jih je obravnavala v obdobju epidemije, je zaznala kar nekaj nedoslednosti in napak, ne pa tudi večjih kršitev. Pritožnikom je predlagala, da si o tem več preberejo v mesečnih poročilih oz. na varuhovi spletni strani. Prosila jih je, da v prihodnje, če ji bodo še pisali, upoštevajo priporočila za oddajanje odzivov: <https://www.rtv slo.si/varuh/priporocila-za-podajanje-odzivov/487944>. Nekateri so to storili, nekateri pa so bili z odgovorom nezadovoljni.

O dogodku na prizorišču državne proslave

Varuhinja je v vednost prejela tri sporočila glede dogodka na prizorišču proslave od dnevu državnosti 24. junija. Zanimalo jih je, ali je raper Zlatko tja prišel z vozilom RTV SLO. Odgovor je pripravila Služba za komuniciranje RTV Slovenija:

»Kot je razvidno s posnetka, na katerem se je snemal raper Zlatan Čordić Zlatko, reportažno vozilo RTV Slovenija ni pripeljalo raperja v bližino državne proslave, ampak je ta sam prišel do našega reportažnega vozila in nekaj časa stal ob njem.

Brez vednosti pristojnih na RTV Slovenija je bilo naše vozilo vidno na posnetku, ki ga je s telefonom naredil raperjev spremljevalec. Niti raper niti njegov spremljevalec nista v nikakršni povezavi z RTV Slovenija.

Kot je še razvidno s posnetka, so policisti med izvrševanjem postopka odstranjevanja raperja s prizorišča državne proslave to storili ob našem reportažnem vozilu. Ob tem naj poudarimo, da RTV Slovenija ni na nikakršen način sodelovala pri motenju državne proslave, nasprotno, skrbela je za nemoten prenos te.

Zato zavračamo vsakršna namigovanja o morebitni vpletenosti v dogodek.«

Objave zaposlenih RTV Slovenija na družbenih omrežjih

Varuhinja je tudi v juniju prejela več sporočil uporabnikov RTV vsebin, ki so jih zmotile objave posameznih programskih ustvarjalcev RTV Slovenija na družbenih omrežjih. Varuhinja je pritožnikom pojasnila, da glede aktivnosti zaposlenih v njihovem prostem času nima nobenih pristojnosti. Kot varuhinja pa vodstvo večkrat pozove, naj področje uredi tako, da bo spoštovana svoboda javne besede in da sodelavci RTV Slovenija z objavami ne bodo škodili lastni verodostojnosti in ugledu javnega medija (kar je tudi zapisano v 21. točki Poklicnih meril in načel novinarske etike).

PRILOGE

Priloga 1: O dokumentarno-pogovornem projektu Razdvojeni

Odgovor odgovornih urednikov Kulturno-umetniškega in Informativnega programa TV Slovenija Andraža Poeschla in Manice J. Ambrožič glede dokumentarne in pogovorne oddaje Razdvojeni, predvajane 9. junija na TV SLO 1.

Spoštovani,

V uredništvu Kulturnih in umetniških programov ter Informativnega programa TV Slovenija smo dobili nekaj zelo različnih odzivov na dokumentarno oddajo Razdvojeni avtorice Ljerke Bizilj, ki je bila sprejeta na javnem razpisu za odkup avdiovizualnih del slovenskih neodvisnih producentov, in na okroglo mizo z zgodovinarji, ki je sledila dokumentarni oddaji. Odzivi so bili pričakovani, saj v zadnjih letih dosledno vse vsebine, ki jih objavljamo v naših oddajah (kulturno-umetniških in informativnih) in se dotikajo bolečega in nadvse tragičnega poglavja druge svetovne vojne na Slovenskem, naletijo na burne odzive javnosti. Slovenska družba glede vprašanj druge svetovne vojne ostaja globoko razdeljena.

Gledalci so nam v svojih odzivih po objavi dokumentarne oddaje in pogovora našeli vrsto tem, vsebin, vidikov, zgodovinskih in sedanjih, ki bi jih bilo ob tej kompleksni temi potrebno razdelati, utemeljiti in razložiti vsem generacijam gledalcev. Preprosto, gre za temo, ki jo je nemogoče obdelati v eni sami pogovorni oddaji ali enem samem dokumentarnem dosjeju. Tega smo se zelo dobro zavedali tudi sami, posebno še zato, ker je dosje časovno omejen samo na prva tri leta vojne.

Razmisleka o kombinaciji dokumentarnega dosjeja s pogovorom v studiu smo se lotili z občutkom odgovornosti, saj gre za zahtevno tematiko z mnogimi nedokončanimi zgodbami, ki so še danes boleče za mnoge ljudi. V dokumentarnem dosjeju je s svojimi mnenji nastopilo devet kompetentnih slovenskih zgodovinarjev, specialistov za to obdobje, torej predstavniki tiste stroke, od katere pričakujemo objektivno obdelavo burnega obdobja 1941-1945. Dva od njih sta bila tudi v studiu. Že po zaključeni produkciji dokumentarnega dosjeja Razdvojeni smo v želji, da čim širše zaobjamemo poglede slovenske zgodovinarske stroke, za recenzijo prosili direktorja Inštituta za novejšo zgodovino, dr. Jureta Gašpariča.

V recenzentskem mnenju je zapisal, da postaja »kvaliteten dokumentarni film tisto sredstvo, ki lahko najbolj učinkovito nagovori družbo, opozori na probleme in kompleksnost družbenih procesov v preteklosti. Zato takoj uvodoma poudarjam, da so tovrstni projekti nacionalne RTV izjemno pozitivni in dobrodošli... Načelna odločitev za dokumentarni film Razdvojeni je tako posledično po mojem mnenju pravilen in zelo ustrezen odgovor RTV Slovenija na izzive in vprašanja, ki jih razburljivo obdobje 20. stoletja še danes postavlja državi in družbi.«

Menili smo, da bo kombinacija dosjeja in pogovora dala dovolj širok in kompleksen odgovor. Vsekakor smo pričakovali, da bo pogovor izzvenel drugače, bolj konsenzualno, kot se je končno izšlo.

Pokazalo se je, da je slovenska zgodovinska stroka še vedno globoko razdeljena v vrednostnem pojmovanju obdobja 1941-1945 ne glede na množico faktografskih podatkov, ki so danes praktično vsi znani.

Voditeljica pogovora je skušala gledalcem prikazati tudi siceršnje dogajanje v tistem času in družbenem ter političnem prostoru, da bi toliko desetletij kasneje sodobniki lažje razumeli atmosfero tistega časa.

Vsekakor menimo, da je treba o teh temah več govoriti, soočati argumente in dokumente predvsem v okviru zgodovinske stroke. Kot javni servis se zavedamo svoje odgovornosti, da smo v službi vseh državljanov Slovenije ne glede na njihovo svetovnonazorsko pripadnost, zato tudi z vso pazljivostjo obravnavamo teme, ki Slovence danes še vedno razdvajajo, ravno zato menimo, da je treba pogovore o tem prenesti v strokovne kroge, saj stanja ni mogoče spremeniti čez noč. To je stvar širše družbene in politične klime, občasno lahko s takšnimi oddajami in pogovori usmerjamo soočenja različnih mnenj in interpretacij v smeri umirjanja razdora s ciljem doseganja družbenega konsenza, glavno besedo pa ima stroka. Vojska vedno prinese žalost in nesrečo mnogim, predvsem navadnim ljudem, v tem primeru našim lastnim prednikom. S pogovori o tem tragičnem obdobju narodove zgodovine smo želeli vzbuditi civiliziran odnos in empatijo do mrtvih, ki si zaslužijo dostojne grobove ali spominska obeležja. Vseh teh tem v eni pogovorni oddaji seveda nismo mogli omeniti, še manj podrobno obdelati. Med zgodovinarji je znana (resnična) anekdota, da so Francozi potrebovali kar 150 let za prvo objektivno oceno francoske revolucije. To priča o tem, kako kompleksne, razdvajajoče in boleče so takšne teme za vsak narod in Slovenci nismo izjema. O osebnih izkušnjah navadnih ljudi iz druge svetovne vojne pa imamo bogat nabor memoarskih oddaj Spomini (97 oddaj) in Pričevalci (189 oddaj).

Glede predvajanja obeh oddaj naj poudarimo, da smo v torek, 9. junija ob 20h na prvem sporedu najprej objavili dokumentarni film, ob 21h pa pogovor. Gledalcem smo povedali, da bomo pogovor v celoti predvajali na našem spletnem portalu rtslo.si, saj nismo mogli jasno predvideti, kako dolga bo pogovorna oddaja. Standardna dolžina je 50 min, a smo tokrat v želji po čim bolj izčrpni razpravi poskušali sodelujočim in gledalcem ponuditi več časa. Sodobne tehnologije seveda to omogočajo. Pogovorna oddaja je zato v prvem predvajanju na prvem sporedu TV SLO potekala 50 min, nato so jo gledalci lahko spremljali na rtslo.si.

V soboto smo obe oddaji v celoti, torej tudi pogovor v celoti, ponovili na TV SLO 3.

Prav tako sta obe oddaji na voljo v našem spletnem arhivu.

<https://4d.rtslo.si/arhiv/dosje/174698892>

<https://4d.rtv slo.si/arhiv/dosje/174699214>

S spoštovanjem,

Andraž Pöschl, odgovorni urednik Kulturnih in umetniških programov TVS

Manica Ambrožič, odgovorna urednica Informativnega programa TVS

Ljubljana, 16. 6. 2020

Priloga 2: Televizijski program ob dnevu državnosti

Odgovor varuhinje

Spoštovani,

zahvaljujem se za pismo, v katerem ste zapisali, da je bilo v programih TV Slovenija po vašem mnenju ob dnevu državnosti premalo prazničnih vsebin. Pismo sem posredovala direktorici TV Slovenija in jo prosila ta kratek odziv. Njen odgovor je v ločeni priponki. Kot boste lahko prebrali, je bilo s praznikom povezanih vsebin več kot ste opazili.

Ali je bilo teh programskih vsebin dovolj? Ali bi jih moralo biti več? V drugačnih terminih oz. pasovih? Ali bi morale biti tesneje in bolj neposredno povezane z 29-letnico razglasitve državnosti? Kot varuhinja na takšna vprašanja težko odgovarjam.

Glede načrtovanja in obsega programskih vsebin, umeščanja posameznih oddaj ali poročanja o posameznih tematikah v različnih medijih in programih RTV Slovenija nimam nobenih pristojnosti. Letno in dolgoročno programsko načrtovanje je v rokah Programskega sveta in vodstva RTV, snovanje posameznih oddaj in programskih pasov pa v rokah posameznih odgovornih uredništev. Menim, da si pristojni v pripravah letnih programsko-produkcijskih načrtov (PPN) prizadevajo, da bi na primeren način, spoštljivo in odgovorno, zaznamovali vse praznike in spominske dneve, kot to javnemu mediju narekuje javno poslanstvo.

Kot varuhinja se ob obravnavi odzivov nenehno srečujem z zatrjevanji preveč/premalo. V teh primerih si prizadevam za kroženje pogledov in idej ter iskanje soglasja o tem, kaj je javni interes in kakšna je pri tem vloga javnega medija. Glede tega spodbujam dialog, in sicer s posredovanjem odzivov na prave naslove, poročanjem Programskemu svetu in delovnim telesom, ter pojasnili občinstvu, ki omogočajo širši vpogled v tematiko.

Gledalci, poslušalci in bralci RTV-vsebin mi po praznikih in dela prostih dnevih, pomembnih obletnicah, proslavah in praznovanjih oz. obeležitvah mednarodnih in slovenskih dnevov redno sporočajo, kaj so pogrešali, česa je bilo z njihovega zornega preveč, kakor tudi, kaj je bilo po njihovem mnenju vredno pohvale in takšno, kot so pričakovali od javnega medija. Kot primer dobre prakse, ki se je zrcalil v odzivih, omenjam lansko praznovanje stoletnice združitve prekmurskih Slovencev z matičnim narodom, z dokumentarci, spletnim projektom, radijsko prireditvijo, televizijskim prenosom slovesnosti in serijo oglašanj.

O odzivih vselej seznanjam uredništva in pristojne, občasno prosim za analize, razmislek in spremembe v načrtovanju. Leta 2018, denimo, sem po analizah poročanja v velikonočnem času, obdobju med dnevom boja proti okupatorju in prvim majem ter na dan državnosti in praznik Marijinega vnebovzetja prvič pisala o opaženi asimetriji. To leto sem pristojnim priporočila, **»da v dneh, ko se z državnimi prazniki spominjamo prelomnih dogodkov iz narodove zgodovine, skrbneje načrtujejo programske vsebine.«**

Menim, da je vaše pismo lahko vnovično opozorilo k takšnemu načrtovanju.

Pri tem posebej poudarjam, da zgolj s primerjavo dolžine posameznih prispevkov ali oddaj oz. številom prenosov, izvirnih oddaj ali prispevkov ne moremo ugotavljati in zatrjevati, ali je bila nekemu prazniku namenjena primerna teža. Za kaj takega bi bila potrebna vsaj še analiza družbenega konteksta oz. dejanskega odnosa, ki ga država, lokalne skupnosti, civilnodružbene organizacije in državljani izkazujejo do posameznih praznikov, vključno z vidikom počitnikarstva (doživljanja praznikov predvsem kot priložnosti za podaljševanje počitnic z mostov oz. povezovanji s konci tednov in dopusti).

Ko omenjam državo, pa imam v mislih slavnostne dogodke z državnim pokroviteljstvom, ki jih je bistveno manj, kot je državnih praznikov, kar je po mojem mnenju prav tako pomemben kontekst obravnave te tematike. Letos je vlada v koledar državnih proslav uvrstila skupaj pet slavnostnih dogodkov, in sicer ob Prešernovem dnevu, dnevu upora proti okupatorju, dnevu državnosti, dnevu reformacije in dnevu samostojnosti in enotnosti. Aprilska, ob dnevu upora proti okupatorju, ki bi morala potekati v NM, je bila zaradi koronavirusne bolezni odpovedana.

Menim, da je posebej relevanten širši družbeni kontekst, kar ilustriram z dvema vprašanjema oz. primeroma: Koliko praznične vsebine bi bilo premalo/preveč/ravno dovolj ob dnevu Primoža Trubarja, ki je državni praznik, ne pa tudi dela prosti dan, in ga v Sloveniji zaznamujemo komaj s kakšnim dogodkom? Koliko praznične vsebine bi bilo premalo/preveč/ravno dovolj ob božiču, ki nima statusa državnega praznika, je pa dela prosti dan, cerkveni praznik z veliko verskimi dogodki in bogoslužji ter veliko težo v tradiciji in vsakdanjemu utripu družbe? Vprašanja sta hipotetični, vendar izhajata iz konkretnih odzivov občinstva, pri čemer številni menijo, da se z verskimi prazniki pretirava, na škodo posvetnih.

Menim, da javni medij pri zaznamovanju praznikov ne sme izhajati iz ideoloških stališč, ampak spoštovanja do praznikov in njihovega pomena za državljane. Nekaterim nekateri prazniki pomenijo več, drugim drugi. Poslanstvo javnega RTV medija je, da zagotavlja kvalitetne programske vsebine za slovensko družbo v vsej njeni raznolikosti.

Na koncu zapisujem **mnenje**, da bi bilo koristno, če bi pristojni na RTV Slovenija opravili vsebinsko razpravo o programskem odnosu do vseh 12 državnih praznikov (novo leto, Prešernov dan, dan upora proti okupatorju, praznik dela, dan Primoža Trubarja, dan državnosti, združitev prekmurskih Slovencev z matičnim narodom, vrnitev Primorske k matični domovini, dan suverenosti, dan spomina na mrtve, dan Rudolfa Maistra, dan samostojnosti in enotnosti), kakor tudi o programskem odnosu do vseh petih praznikov, ki nimajo statusa državnih, so pa dela prosti dnevi (velika noč, binškošči, Marijino vnebovzetje, dan reformacije, božič). To mnenje bom predstavila v okviru razprav o PPN, saj menim, da so določene asimetrije lahko tudi posledica ad hoc ali prepoznega načrtovanja. Čeprav, kot smo videli to pomlad, lahko tudi najboljše tozadevne načrte pokvari višja sila

Upam, da sem z obilico različnih informacij in mnenj prispevala k razumevanju tematike, ki ste jo načeli.

Lep pozdrav, Ilinka Todorovski

10. 7. 2020

Odgovor direktorice TV Slovenija o prazničnih vsebinah ob dnevu državnosti.

DAN DRŽAVNOSTI V PROGRAMIH TELEVIZIJE SLOVENIJA

Dan državnosti Republike Slovenije smo tudi letos označili z oddajami o slovenski kulturi, glasbi in z dokumentarnimi filmi, t.j. predvajali smo slovenske koncerte, glasbeno dokumentarni film zGodba iz Idrije, ki pripoveduje več kot 340-letno zgodovino idrijske rudarske godbe, najstarejše tako na Slovenskem kot v Evropi; predvajali koncerta Carmine Slovenice in Chorus instrumentalis – Adiemus ter izobraževalno oddajo Tipično slovensko – Harmonika.

Na predvečer praznika smo Dan državnosti obeležili s posebno oddajo na TV Slovenija 1, ki je govorila predvsem o prihodnosti države, o tem, v kakšni državi želimo živeti. Sledil je prenos proslave ob dnevu državnosti. Na TV SLO 3 smo ob 20. uri prenašali slavnostno sejo državnega zbora.

V četrtek smo na Dan državnosti popoldne na TV SLO 2 predvajali film Domovina in država, ob 20. uri na TV SLO 1 pa dokumentarni film Požig, ki obeležuje stoletnico požiga narodnega doma v Trstu, ki je bil na Primorskem uvod v zatiranje vsega slovenskega. Zatem smo, kot vedno doslej, predvajali slovenski film, tokrat je bil to film Stekle lisice.

Četrtkovo Dobro jutro smo še posebej posvetili dnevu državnosti:

- Predvajali smo domoljubne pesmi.
- Na temo praznika smo gostili dr. Damijana Guština z Inštituta za novejšo zgodovino, ob tem smo predvajali arhivske posnetke.
- Predvajali smo voščila znanih Slovencev ob dnevu državnosti.
- V jezikovnih nasvetih smo svetovali o pisanju praznikov z veliko ali malo začetnico.
- V vrtnih nasvetih smo predstavljali slovensko cvetje.
- V kuharski rubriki smo pripravljali izvirne slovenske jedi.
- Z letalom smo poleteli nad Triglav in prikazovali panoramske posnetke naše lepe domovine.

V Informativnem programu smo praznik obeležili z naslednjimi prispevki:

23. junija:

- O pripravah na proslavo smo informirali že v jutranjih Poročilih.
- V Dnevniku smo pripravili prispevek o tem, kako bo letos potekalo praznovanje Dneva državnosti
- Zvečer smo pripravili posebno Omizje o prvi osamosvojitveni vladi.

24. junija:

- O pripravah na proslavo smo ponovno informirali v jutranjih Poročilih.
- O nagovoru predsednika vlade vojakom na misijah v tujini smo poročali v Prvem Dnevniku.

- V Poročilih ob petih smo poročali o praznovanju, osamosvojitve države je bila tudi tema Poročil ob petih, neposredna iztočnica je bil prispevek o vojaškem muzeju v Pivki, gost je bil direktor muzeja.
- V Dnevniku smo imeli poseben prispevek o dnevnem dogajanju ob Dnevu državnosti (sprejem predstavnikov svojcem padlih TO pri predsedniku države, polaganje vencev na Pomnik padlim v vojni za Slovenijo, slavnostna seja Državnega sveta, praznično srečanje štirih predsednikov), posneli smo nagovor predsednika vlade našim vojakom na misijah v tujini, vklopili smo se pred slavnostno sejo Državnega zbora in osrednjo državno proslavo, v Dnevniku pa napovedali tudi našo posebno oddajo.
- V Odmevih smo o državni proslavi, udeležencih in gostih obširno poročali, poročali smo tudi o alternativni proslavi

25. junija:

- O proslavi smo poročali v Prvem dnevniku, o praznovanju v Poročilih ob petih.
- V Dnevniku smo obširno poročali o praznovanju in obeh proslavah, pripravili smo tudi daljši feljton o takratnem zgodovinskem dogajanju.

26. junija:

- O prazničnem dogajanju smo poročali v jutranjih poročilih.
- Pripravili smo poseben prispevek o častni četi za osrednji Dnevnik.

27. junija:

- Sestali so se veteranske organizacije in minister za obrambo, o čemer smo poročali v Prvem dnevniku in Dnevniku.
- O praznovanju smo poročali v oddaji Utrip.

28. junija:

- V oddajo Politično smo analizirali dogajanje na proslavi in alternativni proslavi z dvema gostoma.

Natalija Gorščak, direktorica TV Slovenija

9. 7. 2020

Priloga 3: Deset priporočil za PPN 2021

Iz odzivov gledalcev, poslušalcev in bralcev RTV vsebin ter uporabnikov storitev javnega medijskega servisa v letih 2017–2020 je mogoče izluščiti nekaj ponavljajočih odzivov, ki jih varuhinja zapisuje v oporo načrtovalcem PPN.

1. Več pojasnjevanja, dialoga, strpne razprave, stroke: priporočilo za premišljeno podajanje in nadgrajevanje vsebin (poročanje - pojasnjevanje in analiziranje - komentiranje in polemika), načrtovanje pogovornih oddaj, ki temeljijo na dialogu, nadaljevanje projektov, ki z analitičnimi in raziskovalnimi prijemi preverjajo dejstva, ter objavo poglobljenih člankov o kompleksnih tematikah.

2. Več o izzivih sedajosti in prihodnosti: priporočilo za medijsko spodbujanje vsebinske in strokovne razprave o prihodnosti, o družbi znanja, etike in vrednot ter o znanosti, gospodarstvu, inovacijah, razvoju in okolju v spreminjajočem se svetu.

3. Več konteksta, ozadja, povezovalnosti: priporočilo, da se tematike polpretekle zgodovine v vseh medijih in programih RTV obravnavajo v kontekstu, verodostojno, nepristransko, spoštljivo in pietetno, kot pomoč pri premagovanju družbenega razkola.

4. Več Slovenije: priporočilo za takšno snovanje oddaj, podkastov in spletnih vsebin (kulturnih, informativnih, umetniških, izobraževalnih, dokumentarnih in razvedrilnih), da bodo z izbiro tem in gostov predstavljeni in zastopani različni kraji, regije in deli Slovenije, njihov govor in posebnosti.

5. Več domoznanstva: priporočilo za načrtovanje RTV-oddaj in spletnih vsebin o etnoloških, jezikovnih, kulturnih, zgodovinskih, verskih, naravnih in drugih posebnosti države in naroda, za pozorno spremljanje življenja Slovencev v sosednjih državah in po svetu ter narodnostnih skupnosti v Sloveniji, kakor tudi uvajanje in negovanje formatov, ki vsebujejo »zgodovinski koledar«.

6. Več domačega igranega in glasbenega programa: priporočilo za produkcijo in ponavljanje domačih filmov in nadaljevank ter ustvarjanje glasbenih programov, v katerih bodo sodelovali in se predstavljali slovenski izvajalci različnih žanrov.

7. Več posluha za ranljive družbene skupine: priporočilo za snovanje programov za različne generacije ter posvečanje posebne skrb za dostopnost vsebin občinstvu z različnimi oviranostmi.

8. Več o vrednotah javnega medijskega servisa: priporočilo za uporabo vseh medijskih poti za pojasnjevanje dejavnosti, delovanja, financiranja, vrednot RTV Slovenija.

9. Manj oglasov, TV-prodaje, infokanalov, ponovitev: priporočilo za iskanje rešitev za omejitve vsiljivih oglasnih blokov in trženjskih prijemov.

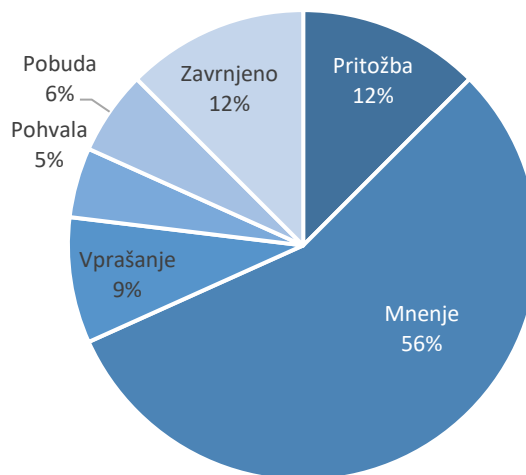
10. Česa si še želi ali kaj pohvali občinstvo: skrb za zborni jezik, ohranjanje poučnih vsebin, ustvarjanje kakovostnega razvedrila, pozorno spremljanje vseh športnih panog z uspešnimi slovenskimi tekmovalci, preišljen izbor tujih filmov in dokumentarcev, ohranjanje interaktivnosti z oddajami in formati, ki občinstvu omogočajo sodelovanje, povzemanje parlamentarnega dogajanja, spremljanje delovanja civilne družbe, spoštovanje sporedov, previdno poseganje v navade ob uvajanju sprememb, skrb za izvedbeno kakovost, npr. razumljivost govora v razmerju do glasbe ali šumov v ozadju.

STATISTIKA

	JUNIJ 2020	MAJ 2020	JUNIJ 2019
TELEVIZIJA SLOVENIJA			
SKUPAJ	118	156	37
Informativni program	73	112	15
Kulturno umetniški program	13	23	11
Razvedrilni program	5	1	3
Športni program	4	1	1
Program plus	6	4	0
Ostalo	17	15	7
REGIONALNI CENTER / TV program	0	3	0
Televizija Koper	0	3	0
Televizija Maribor	0	0	0
RADIO SLOVENIJA			
SKUPAJ	7	9	5
Radio Prvi	5	6	3
Val 202	1	2	2
Ars	0	1	0
Koper	0	0	0
Radio SI	0	0	
Ostalo	1	0	0
MMC			
SKUPAJ	20	24	12
Novinarske vsebine	6	8	2
Uporabniške vsebine	4	12	5
Storitve	10	4	5
PROGRAMI ZA NARODNOSTNI MANJŠINI			
SKUPAJ	1	2	0
Radio Capodistria	0	2	0
MMR	1	0	0
RTV SLOVENIJA			
SKUPAJ	62	84	33
Jezikovna kultura	2	9	9
Oglaševanje	6	2	1
Dostopnost in prilagojeni programi	2	2	2
RTV prispevek	2	2	2
Tehnične zadeve	0	5	1
RTV SLO - splošno	24	42	1
Programski svet	0	0	0
Varuhinja	0	1	0
Ostalo	0	0	1
Zavrnjena obravnava	26	21	16
VSI ODZIVI	208	278	87

Statistika po vrsti odziva

SKUPAJ	208
Pritožba	26
Mnenje	116
Vprašanje	18
Pohvala	10
Pobuda	12
Zavrjneno	26

SKUPAJ	208
Elektronska pošta	141
Spletni obrazec	11
Pismo	7
Telefon	49
Na pobudo varuha	0

